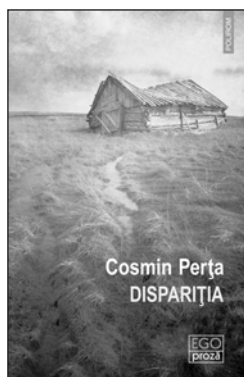

UN ROMAN DIN CARE RĂSUNĂ PÂNĂ LA NOI CÂNTECUL BALENELOR

Sub punte vorbește despre traumă, durere, dar îi oferă cititorului și una dintre cele mai frumoase povești despre vindecare, iubire, speranță, pasiune.

PAGINA 10

COSMIN PERȚA – DISPARIȚIA

„Suplimentul de cultură” vă oferă în avanpremieră un fragment din acest roman, care va apărea în curând în colecția „Ego. Proză” a Editurii Polirom.

PAGINA 12

GALA PREMIILOR „OBSERVATOR CULTURAL”, EDIȚIA XV-A

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA // APARE SÂMBĂȚA // WWW.SUPLIMENTULDECULTURA.RO

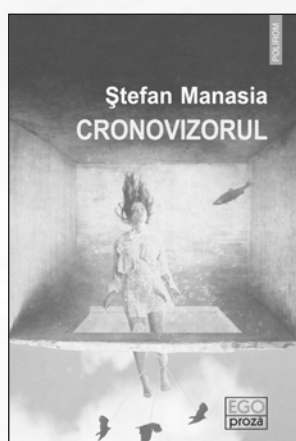
Suplimentul DE CULTURĂ

ANUL XVII ▶ NR. 753 ▶ 20 – 26 NOIEMBRIE 2021 ▶ REALIZAT DE EDITURA POLIROM ȘI ZIARUL DE IAȘI

PAGINILE 2-3

INTERVIU CU SCRITORUL ȘTEFAN MANASIA

„AM SIMȚIT CĂ PERSONAJELE ÎNCAPSULATE ÎN CRONOVIZOR EVOLUEAZĂ ÎNCĂ”

PAGINILE 8-9

Gala Premiilor „Observator cultural”, ediția a XV-a

Joi, 25 noiembrie, de la ora 19.00, va avea loc, în variantă online, cea de-a XV-a ediție a Galei Premiilor revistei „Observator cultural”, în cadrul căreia vor fi acordate premii pentru șase categorii, pentru cărți ale autorilor români apărute în

2019: „Proză”, „Poezie”, „Debut”, „Critică/ Istorie/ Teorie literară”, „Memorialistică”, „Eseu/ Publicistică”. Gala va putea fi urmărită într-o transmisiune în direct pe pagina de Facebook a revistei „Observator cultural”.

Juriul ediției 2021: Bogdan Crețu, Cezar Gheorghe, Adrian Lăcătuș, Doina Ioanid, Iulia Popovici, Alina Purcaru și Carmen Mușat (președinta juriului).

Câștigătorul Premiului „Gheorghe Crăciun” pentru Opera Omnia va fi anunțat în seara Galei.

Ca și la precedentele ediții, vom acorda două premii decise de elevi (Observator Lyceum) și de studenți (Observator Universitas), ca și un premiu pentru traducere dintr-o limbă străină în limba română.

Noutatea acestei ediții o constituie acordarea unui Premiu pentru cea mai bună traducere din limba spaniolă, premiu sponsorizat de Institutul Cervantes București.

Nominalizări

PROZĂ

Bogdan Coșa, *Cât de aproape sunt ploile reci* (Trei)

Ștefan Manasia, *Cronovizorul* (Polirom)

Veronica D. Niculescu, *Toți copiii librăresei* (Polirom)

Andreea Răsuceanu, *Vântul, duhul, suflarea* (Polirom)

Simona Sora, *Complezență. Înălțarea la ortopedie • Musafiri pe viață* (Polirom)

POEZIE

Iuliana Alexa, *Poemele Baroului Beau și alte fofaje* (Eikon)

Andrei Dósa, *Expectativa luminioasă* (OMG)

Gabi Eftimie, *Sputnik în grădină* (OMG)

Ruxandra Novac, *Alwarda* (Trei)

Ioan Es. Pop, *un somn pe scaunul electric* (Tracus Arte și Charmides)

Olga Ștefan, *Civilizații* (Paralela 45)

DEBUT

Simona Goșu, *Fragil* (proză) (Polirom)

Emanuel Modoc, *Internaționala periferiilor. Rețeaua avangardelor din Europa Centrală și de Est* (critică literară) (MNL)

Adrian Mureșan, *Vârstele subversiunii. N. Steinhardt și deconstrucția utopiilor* (critică literară) (OMG)

Deniz Otay, *Fotocrom Paradis* (poezie) (OMG)

Ema Stere, *Copiii lui Marcel* (proză) (Polirom)

CRITICĂ LITERARĂ/ ISTORIE LITERARĂ/ TEORIE LITERARĂ

Laszlo Alexandru, *Lectura lui Dante* (Cartier)

Iulian Bocai, *Filologii (instituționalizarea studiului literar în Europa)* (Tracus Arte)

Andrei Corbea, „nu vrea/cicatrice” (Polirom)

Marta Petreu, *Domni și Doamne* (Polirom)

Miruna Runcan, *Teatru în diorama. Discursul criticii teatrale în comunism. Amăgitoarea primăvară 1965-1977* (Tracus Arte)

Dolores Toma, *Mircea Eliade. De la om la supraom și înapoi* (MNL)

scenă. *Dialoguri cu Fernando Pessoa* (Tracus Arte)

O. Nimigean, *O ureche de om pe o spinare de șoarece* (Polirom)

Mihai Zamfir, *Alt jurnal indirect* (Spandugino)

Au votat pentru nominalizări: Șerban Axinte, Bogdan Crețu, Alina Ciulacu, Victor Cobuz, Cezar Gheorghe, Cristina Ispas, Adrian Lăcătuș, Doris Mironescu, Carmen Mușat, Oana Ninulescu, Alina Purcaru, Ovidiu Șimonca.

OPERA OMNIA

Ca și la precedentele ediții, revista „Observator cultural” acordă Premiul „Gheorghe Crăciun” pentru Opera Omnia unui scriitor al cărui nume va fi anunțat în seara Galei. La edițiile de până acum, acest premiu le-a revenit următorilor: Mircea Horia Simionescu (2007), Mircea Ivănescu (2008), Norman Manea (2009), Radu Cosașu (2010), Emil Brumar (2011), Șerban Foarță (2012), Dumitru Țepeneag (2013), George Banu (2014), Nora Iuga (2015), Angela Marinescu (2016), Ana Blandiana (2017), Gabriela Adameșteanu (2018), Constantin Abăluță (2019), Ion Vianu (2020).

PREMIUL OBSERVATOR LYCEUM

Premiul Observator Lyceum (aflat la cea de-a șasea ediție), acordat unui volum aflat pe lista de nominalizări la categoria „Proză”, va fi decis de către un juriu alcătuit din liceeni de la mai multe Colegii Naționale din București.

MEMORIALISTICĂ

Mirel Bănică, *Prin România. Carnete de drum* (Polirom)

Ana Blandiana, *Soră lume* (Humanitas)

Ruxandra Cesereanu, Sanda Cordoș, Simona Popescu, *Poveste despre prietenie* (Școala Ardeleană)

Jan Cornelius, *Aventurile unui călător naiv. Între mișcare și izolare* (Lebăda neagră)

Viorel Ilișoi, *Strălucitor* (GRI)

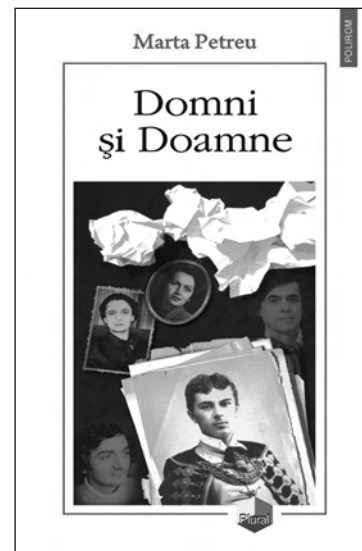
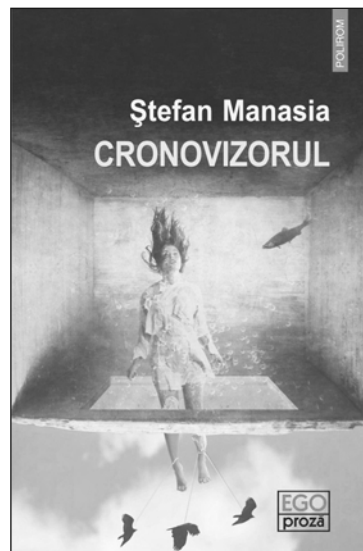
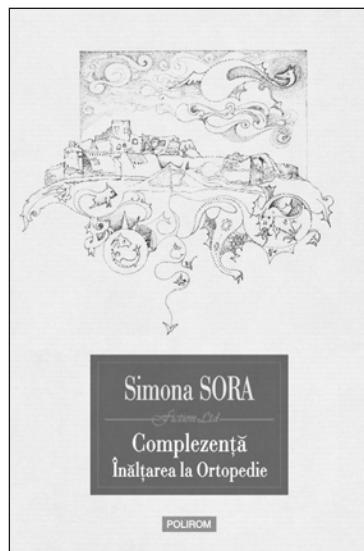
Stelian Tănase, *Sunt un copil al Războiului Rece* (Corint)

ESEU/PUBLICISTICĂ

Adrian Buzdugan, *Procesul lui Cioran* (Paralela 45)

Alexandru Călinescu, *Instantanee cu final deschis* (Junimea)

Angela Martin, *Lăuntru ca*

Aceștia vor fi: Izabela Popa, Ilinca Trușcă, Mihai Cojocaru, Colegiul Național „I.L. Caragiale” – profesor: Mioara Colțea; Diana Maria Dumitru, Colegiul Național „George Coșbuc” – profesor: Teodora-Alina Roșca; Alexandru Cașu, Liceul „Mircea Eliade” – profesor: Dana Pîrvan; Ioana Micu, Maria Micu, Colegiul Național „Mihai Eminescu” – profesor: Rodica Bogdan; Andreea Mardale, Iulia Tatu, Colegiul Național „Iulia Hasdeu” – profesor: Dorica Boltașu; Teodora Ghica, Colegiul Național „Gheorghe Lazăr” – profesor: Dragoș Păduraru; Sabina Iorga, Eva Szabo, Colegiul Național „Sf. Sava” – profesor: Irina Georgescu; Maria Mușat, Maria Ștefania Scoipan, Colegiul Național „Gheorghe Șincai” – profesor: Luminița Gheorghiu.

PREMIUL OBSERVATOR UNIVERSITAS

Acest premiu va fi acordat unui volum de poezie, de către un juriu alcătuit din studenți din mai multe centre universitare. Iată nominalizările la premiul Observator

Universitas în urma votului a 27 de studenți, masteranzi și doctoranzi:

Adrian Diniș, *Toate zborurile au fost anulate* (Casa de editură „Max Blecher”)

Andrei Doboș, *Carst* (OMG)

Gabi Eftimie, *Sputnik în grădină* (OMG)

Radu Nițescu, *Satao* (Casa de editură „Max Blecher”)

Ruxandra Novac, *Alwarda* (Trei)

Studenții care au participat la realizarea nominalizărilor sunt: Anastasia Fuiuogă, Silviu Romaniuc, Andrada Strugaru, Cătălina Suditu, Gabriela Vieru (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), Mihnea Bălăci, Teona Farmatu, Mara Muntean, Ioana Oprea, Paul Mihai Paraschiv, Cezar Popa (Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca), Iarina Șleam (Universitatea de Artă și Desing din Cluj-Napoca), George Ciucă, Victor Cobuz, Ruxandra Gîdei, Vasile Gribincea, George Mihalache, Ioana Moroșan, Daniel Cătălin Năstase, Nadina Nicolov, Alina Pietrăreanu, Lavinia

Tache, Ioana Tătărușanu, Daniela Sbiera, Daniela Vizireanu, Andrada Yunusoglu (Universitatea din București), Alexandru Higyed (Universitatea de Vest din Timișoara).

PREMIUL PENTRU CEA MAI BUNĂ TRADUCERE DIN LIMBA SPANIOLĂ, PREMIU SPONSORIZAT DE INSTITUTUL CERVANTES BUCUREȘTI

Revista „Observator cultural”, în parteneriat cu Institutul Cervantes din București, lansează un premiu anual dedicat celei mai bune traduceri în limba română a unei cărți în limba spaniolă, apărută în Spania sau în alte țări hispanofone. Astfel, cea de-a XV-a ediție a Galei Premiilor „Observator cultural” va adăuga în palmares un premiu menit să promoveze și să încurajeze traducerile din limba spaniolă, sponsorizat de Instituto Cervantes din București.

Lansat în anul în care Institutul Cervantes aniversează 30 de

ani de existență, iar Spania și România celebrează 140 de ani de relații bilaterale, premiul este conceput să devină un nou punct de reper în contextul relațiilor culturale dintre cele două țări. Este, în același timp, un semn de mulțumire adus traducătorilor și editorilor români, dar și o modalitate de încurajare a tinerei generații de hispaniști.

Din juriul preliminar care a alcătuit o listă cu cele mai bune cinci volume apărute anul trecut au făcut parte Oana Balaș, Elena Borrás, Silvia Dumitrache, Coman Lupu și Simona Sora.

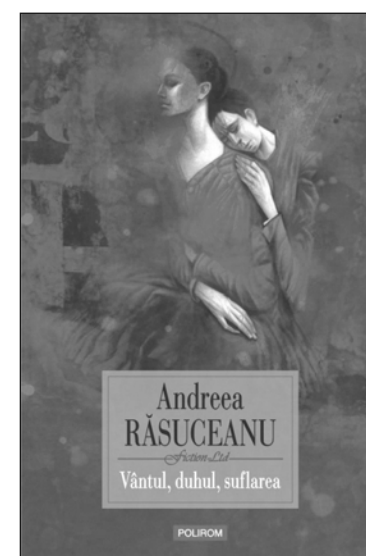
NOMINALIZĂRI

Fernando Aramburu, *Patria*, Editura Litera, traducere de Marin Mălaicu-Hondrari

Javier Cercas, *Impostorul*, Editura RAO, traducere de Mariana Sipoș

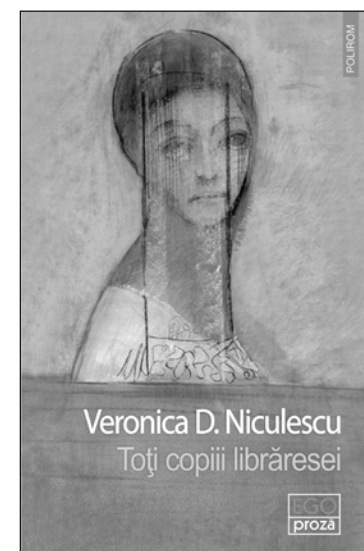
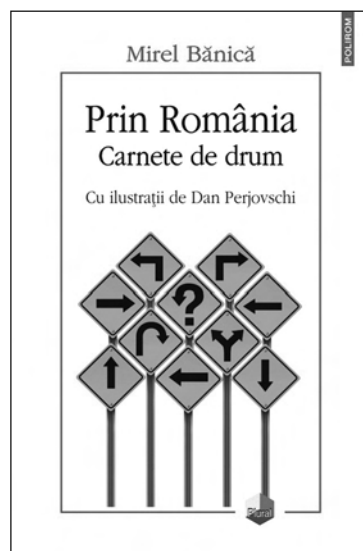
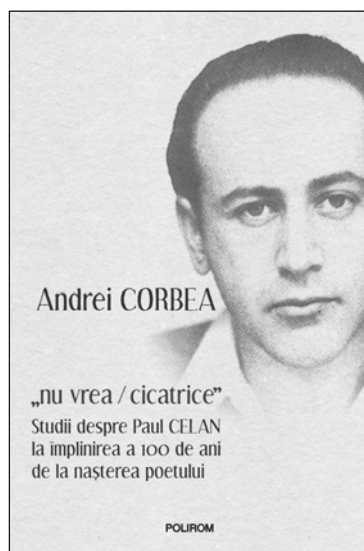
Julio Cortázar, *Carol Dunlop, Autonautilus de pe cosmodrum*, Editura Art, traducere de Marin Mălaicu-Hondrari

Laura Gallego, *Străjerii cetății*,

vol. I, *Bestiarul lui Axlín*, Editura Polirom, traducere din limba spaniolă de Mioara Adelina Anghelută Gabriel García Márquez, *Scandalul secolului*, Editura RAO, traducere de Tudora Șandru Mehedinți

Juriul final, care va alege cartea câștigătoare, va fi format din Corin Braga (Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca), Mianda Cioba (Universitatea București) și Ilinca Ilian (Universitatea de Vest Timișoara).

Jurnal din anii molimei (50)

Am ajuns, iată, la episodul 50 din Jurnalul din anii molimei. Durează de ceva vreme. Suntem toți bătrâni.

Luni, 15 noiembrie

Un singur lucru se mai poate spune după un nou eșec previzibil al flăcăilor români la fotbal:

Tu, mustață
(de Gică Hagi, 1998)
Tu, mustață,
nu strâmba
tu, ăla cu mustață,
nu te strâmba.

Duminică, 14 noiembrie

E timpul pentru o schimbare în numele interesului național: Cițu – selecționar, Mirel – premier.

Aș vrea să salut succesele naționalelor statelor Mali & RD Congo, care spre deosebire de ai noștri vor ajunge, pesemne, la Mondial.

Sâmbătă, 13 noiembrie

Cât vom mai nega evidența?

Dănuț (Andrușcă) e țara. Și țara e Dănuț (Andrușcă).

Cele mai scârboase creaturi din lume se găsesc totuși în haitele de „intelectuali” români, cum ei latră ei în corul tuturor ideilor prefabricate – mai rar așa oameni deopotrivă proști & ticăloși.

Nu cumva dacă unești ciurma roșie cu lepra galbenă iese maro integral?

Sunt chemat la telefonul zilnic de prietenul meu interbelic, scriitorul Radu Cosașu (91 de ani).

– Ce faceți, domnule Crăciun, în această superbă dimineață de toamnă?

– N-o să vă vină să credeți, dar îmi făceam tema la mandarină, chineză cum îi mai spunem noi, românii. M-am apucat să o studiez.

– Cunoscându-vă antecedentele, uite că îmi vine să cred.

Vineri, 12 noiembrie

E frumos că se unesc toate forțele

politice responsabile. Urmează, firește, să fie uns peste țară, pas cu pas, salvatorul națiunii și primul ei fiu: Andrușcă Dănuț. Nu vă fie frică, vlahi dragi. Dănuț va vulcaniza situațiunea.

Dar dacă adevăratul Iohannis e ținut într-un beci cu căluș în gură de cinci ani și acum ni se arată doar o hologramă programată de un intelligence românesc, deci na? La asta nu vă gândiți, vă gândiți numai la voi.

Joi, 11 noiembrie

E adevărat că nu poți face nimic nici cu PNL-ul, nici cu PSD-ul. Dar ce frumos atârnă...

Miercuri, 10 noiembrie

Politica vlahă explicată cu șlagăre din repertoriul internațional. Astăzi, șlagărul „Rău”, al vestitului cantautor Michael Jackson:

PNL: Știi că sunt rău.
PSD: Sunt rău.
UDMR: Cine e rău?

PNL: Eu sunt rău.

PSD: Eu sunt rău.

UDMR: Cine e rău?

O notă de acum doi ani, de când avea USR sloganul „Fericit în România”: Ar fi simpatice să iasă și Patriarhul cu sloganul lui: Preafericit în România. De ce nu iese?

Și tot de acum doi ani, de când fugea bravul Iohannis de o dezbatere cu alde Viorica: „În loc de dezbatere, eu propun să li se dea candidaților o dictare de clasa a doua, să îi vedem cum asudă”.

Și încă una de acum doi ani: E foarte caraghios cum principalii candidați la funcția supremă în stat (vorba vine) își propun fie o Românie normală, fie să fie muncitori și implicați. Asta când România e un ospiciu tragic-jovial de când lumea și pământul și tot așa va fi cât o să fie lumea și pământul, iar oamenii politici sunt, istoric, cei mai mari atârname din tot

ANDREI CRĂCIUN

CULEGĂTORUL DE HARFE

neamul carpato-danubiano-ponctic. E ca și cum și-ar propune o hamsie să câștige Mica Buclă, turul ciclistic al țării noastre dragi.

Și, hai, încă una: Și Dincă de la Caracal dacă ar fi candidat de la PSD tot lua astea două milioane de voturi. Și Emil Bobu sculat din groapă le lua, și o curcă și o euglenă verde și un cric de Dacie și o sticlă goală de spirt Mona le lua, absolut oricine și orice. Partidul pleacă implacabil de la astea două milioane de voturi. Cum, nu știți pe ce lume trăiți? Bună dimineața, atunci.

Marti, 9 noiembrie

Să nu fim melodramatici acum, dar, Doamne Dumnezeule, de ce nu ne-ai făcut măcar bulgari? **SDC**

Monster soup

În 1828, gravorul britanic William Heath ia ca obiect al satirei calitatea apei potabile din Londra – un tip de subiect de care artiștii ar trebui să se ocupe ceva mai frecvent.

CĂTĂLIN PAVEL

CÂTEVA PÂNZE SUS

În gravura lui, unei doamne din lumea bună, deodată schimonosite de stupoare, îi scapă din mână ceașca de ceai în clipa în care vede cum arată la microscop o picătură din apa Tamisei – sursa municipală de apă. Vedem, supra-dimensionat, peisajul intern al picăturii respective: o bolgie a poluării, cu creaturi pe jumătate coșmarești, pe jumătate hazlii, într-o taxonomie deformată a peștilor abisali, insectelor și bacteriilor. Gravura se numește *Supă de monștri, cunoscută sub numele de apă din Tamisa*.

Nu folosesc gravura aceasta ca pretext pentru a discuta apa potabilă din București, ci doar ca să mă întreb dacă și literatura pusă sub lentilă în felul ăsta ar putea deveni dezagustătoare, sau,

în orice caz, și-ar putea schimba gustul. Și există numeroase microscopice care pot face asta. Cel mai apropiat de spiritul gravurii din imagine ar fi unul care să ne dezvăluie în spatele cutărui pasaj literar diferite infecții ascunse: plagiat, obediență politică, calomniile voalate dintr-un roman à clé. Dar e adevărat că de fapt nici un microscop, oricât de bine intenționat, nu va face vreodată favoruri artei. El schimbă radical regulile percepției. Un tablou nu e conceput să fie văzut în întuneric și nu există cântec care să supraviețuiască ridicolului de a fi rulat pe o viteză mai mare decât

cea firească. La fel, să iei o poziție oarecare dintr-un roman și să încerci să extragi din ea secretul artei autorului e la fel de neavenit ca încerca să-l lauzi pe Piazzolla pentru că i-a venit ideea să pună pe portativ, îndrăzneț, un fa după un do. Și totuși, tehnica diabolică a comentariului literar este celebră, între alte infracțiuni, pentru încercarea de a extrage din orice cuvânt o formă de strălucire, de a pune în exergă cutare „verb de mișcare” sau „epitet cromatic”. O încercare de a storce

complet lămâia textului, făcută de truditarii comentariului. Intenția nu e neapărat lipsită de onestitate, rezultatul e însă atroce, ca orice compliment chinuit.

Există un alt microscop, care se utilizează întotdeauna așezat alături de obiectul pe care îl investighează. În cazul nostru, sub lentilă nu mai e cartea, ci autorul. La sfârșitul analizei, aruncăm volumul cât colo, deoarece, cu cât mărește mai mult microscopul, cu atât aflăm că era mai mic autorul: cum a trebuit el să se împrumute

cu doi poli, în vreme ce noi nu ne împrumutăm niciodată – chestie de principiu –, cum îi plăcea ciocolata neagră, nu albă, ca nouă, cum era certat cu Tzigara-Samurcaș, pe care noi îl idolatrizăm, și cum era francofil, când noi știm că francezii sunt niște fandosii.

Ultimul microscop rău pe care mai am loc să-l pomenesc aici este cel care pătrunde nu în țesătura cărții, în textul ei, pe care le refuză, ci în biografia ei, sau în bucătăria ei, unde se lăfăie competent. De sub fiecare pasaj se ivește o tăbliță comemorativă din imitație de marmură („în acest imobil, în renovare perpetuă, a scris autorul *Rondelurile sale*”), o glosă de mare savantlâc („cuvântul *frumos* înlocuiește cuvântul *drăguț*, prezent în versiunea inițială a manuscrisului, dar apoi tăiat de autor cu două linii groase”), în fine, momente de empatie supremă („monologul din actul trei, scena întâi, a fost redactată de autor așteptând să intre la o colonoscopie”).

În jurul gravurii sale, Heath a inscripționat un pasaj din Milton, din *Paradise Lost*. Din cuvintele de pe acest chenar, care include și un complicat subtitlu, a mâncat vreo două litere. **SDC**

Un stat care nu prea mai există

Acum vreo câteva luni am avut o rudă apropiată într-un spital local. Avea nevoie de niște calmante banale, câteva fiole de Algocalmin, dar în momentul acela tocmai lipseau.

Se mai întâmplă – în spitalele românești se mai întâmplă ca pacienții sau rudele lor să trebuiască să cumpere medicamentele care spitalului îi lipsesc. Problema e că pentru Algocalmin e nevoie de o rețetă, fără de care nici farmaciile nu-l vând, așa că a fost necesară o alergătură pe la vreo șapte farmacii până ce o farmacistă s-a îndurat să vândă (ilegal, conform legislației noastre) câteva fiole din acest analgezic comun.

Sigur, aici statul român nu are nici o responsabilitate, administrarea spitalelor cade în grija consiliilor locale, care depind de bugetul local, care e cât e – dar, dincolo de detalii birocratice, aici

se simte o deresponsabilizare la nivel înalt, care face ca în ultima vreme în spitale să lipsească medicamente banale și, în schimb, să izbucnească incendii la fel de banale. În incendii mor oameni, dar în România e tot ceva banal să moară oameni care puteau fi salvați cu ușurință sau nici măcar nu aveau de ce să moară.

Acum vreo trei săptămâni a trebuit să merg până în satul meu natal, la vreo sută și ceva de kilometri de locul unde trăiesc acum. Cum eu sunt unul dintre oamenii care nu au mașină personală, programarea călătoriei a fost o combinație de calcule și noroc. Odi-noară pe traseu exista o linie ferată ce lega satele din zonă de centrele urbane din apropiere, cu curse regulate de călători, însă între timp a dispărut. Adică linia ferată mai există, cam ruginită, e drept, dar cel puțin șinele n-au fost încă furate – nu mai există curse de călători. La un moment

dat traseul a fost oferit unui operator feroviar privat, care a renunțat în scurt timp la el și lucrurile au rămas așa. Pe traseul respectiv, unul dintre primele făcute pe teritoriul României (de Imperiul Austro-Ungar) au circulat trenuri de călători vreme de aproape un secol și jumătate. Sătenii din zonă își reglaseră ritmul vieții după șuieratul locomotivei de la trenul de dimineață, de prânz, de seară. Acum n-o mai fac.

Și așa mi-am amintit de una din declarațiile nu foarte comentate din ultima vreme, cea a unui fost ministru al Transporturilor, cum că un premier (interimar, dar sigur pe poziția lui de partid și de stat) ar fi sugerat ca statul să renunțe cu totul la transportul de călători pe linia ferată. Nu e rentabil, e prea multă bătaie de cap și așa mai departe – o autentică viziune liberală cu specific românesc. Deși nu doar de doctrină e vorba aici: și în timpul guvernărilor PSD statul

s-a scuturat de multe dintre responsabilitățile sale, prin privatizări sau transferuri de autoritate. Și nu e vorba de descentralizare – căci administrația românească a rămas destul de centralizată –, ci de deresponsabilizare.

Zilele trecute, după două săptămâni de vacanță forțată, provocată de pandemia de coronavirus, s-a hotărât reluarea cursurilor, cu prezența fizică a elevilor doar în școlile unde procentul de vaccinare pentru angajații instituțiilor atinge pragul de 60%. Asta a fost o formă de pasare a responsabilității asupra școlilor, ale căror conducători trebuie să se descurce fiecare cum poate: să-și convingă profesorii să se vaccineze, să renunțe și să continue școala online sau să vadă cum îi sfătuiesc conștiințele și bunul Dumnezeu pe profesori și pe restul angajaților. Ferească cerul ca instituțiile centrale să ia vreo hotărâre fermă sau coerentă, prin care ar risca să încalce libertatea

RADU PAVEL GHEO
ROMÂNII E DEȘTEPTI

individului, adică să supere potențialii votanți! A fost tot o măsură luată pe genunchi, care să-i scutească de griji pe cei care au în grijă educația românească, și să paseze responsabilitatea la nivelurile inferioare.

Cam asta face statul român în ultimii ani, sub ultimele guverne: scapă de griji, de responsabilități, de misiunea pe care o are. De astea se pot ocupa alții. Importante rămân doar alegerile și menținerea la putere a unor costume în care parcă-parcă ar fi ceva oameni, că la gulerele cămășilor de politician se întrezăresc niște capete – deși cam încețoșate. **SDC**

Cincinalul stabilității sau balamucul secolului?

PNL a renunțat la Florin Cițu și l-a propus pe Nicolae Ciucă în postul de premier. Ura. După săptămâni de balamuc politic se poate reface coaliția PNL-USR-UDMR. Nu, nu e nici o greșală. Repet: guvernare PNL-USR.

FLORIN GHEȚU
VAGONUL CU VORBE

Păi nu asta a fost condiția pusă de USR pentru refacerea majorității guvernamentale? Pleacă Florin Cițu, apoi se face pace. Ba da, asta era condiția, numai că la Cotroceni s-a țesut de multă vreme alt plan care viza taman scoaterea USR din orice guvern cu PNL. Premeditare. Iar episodul scoaterii lui Stelian Ion de la Justiție n-a fost decât ambuscada de care urzitorii planului aveau nevoie.

După enervarea la culme a celor din USR, liberalii urmau să se reorienteze rapid către PSD. Posibil ca social-democrații să fi avut semnale încă din vară că e o chestiune de timp până vor intra la guvernare.

Este noaptea minții. Hai să comparăm cele două variante de guvernare.

Guvern PNL-USR-UDMR. Condiția USR era plecarea lui Cițu de la Palatul Victoria. Ba chiar urzitorii au spus că agreează formula cu Nicolae Ciucă premier. Ar fi fost cea mai facilă variantă. Miniștrii PNL și USR ar fi revenit fără probleme pe vechile funcții. Nu existau motive să apară alte tensiuni, nu erau necesare negocieri nici pentru posturile din eșaloanele doi și trei. În plus, PNL n-ar fi trebuit să dea prea multe explicații electoratului. Neînțelegeri există în orice coaliție, a fost un hop, s-a mai sărit calul, dar s-a rezolvat, iar toată lumea se întoarce la treabă. Ar fi fost formula cea mai logică pentru liberali și

cu cele mai mici costuri politice.

Guvern PNL-PSD-UDMR. În urmă cu doar câteva luni o asemenea ipoteză părea imposibilă. Ba chiar la congresul PNL din septembrie, Florin Cițu răcnea în fața delegaților liberali că PSD nu se va alia niciodată cu PSD. Acest niciodată a fost uitat rapid de același Cițu, deși televiziunile au prezentat pe îndelete momentul declarației tranșante a omului care viza prima funcție în PNL. Doar prin acest gest, Cițu a dovedit că este un lider slab, inconstant și că nu dă doi bani pe declarațiile politice.

Cât privește iminenta formulă cu PSD, liberalilor nu le va fi deloc simplu la guvernare. Cu USR, PNL ar fi fost partidul dominant în coaliție. Ar fi avut cei mai mulți miniștri, ar fi rămas cu agențiile și cu puzderia de posturi de deconcentrate în teritoriu. Cu PSD lucrurile nu vor sta la fel. Ciolacu și ai lui colegi nu au venit la guvernare doar pentru a le face pe plac liberalilor. Cei din PSD vor pune presiune, au mai mulți parlamentari ca PNL, vor încerca să preia puterea.

Nici vorbă ca PSD să nu primească funcții în teritoriu, activul de partid deja numără scaunele și împarte prada. Ca să nu mai vorbim de costul de imagine pentru PNL în cazul alianței cu PSD. Pentru PNL, guvernarea cu stânga este o catastrofă din punct de vedere politic. Și așa negocierile au durat prea mult, iar PNL este socotit principalul răspunzător pentru că n-a renunțat la Cițu și a ținut blocată luni bune întreaga situație.

Trăgând linie, PNL pierde mult mai mult decât are de câștigat. Am scris într-un alt comentariu că foarte probabil, miza scoaterii USR din ecuația guvernării este controlul asupra Justiției. Vom vedea peste ceva timp dacă acesta a fost scopul PNL, pentru că la ora asta nu văd altă miză serioasă pentru care să fi fost pornit un asemenea târâboi. Pe de altă parte, liberalii pun cruce reformării statului român, pentru că e greu de crezut că vor găsi înțelegere la PSD, partid împrietenit pe viață cu burocrăția.

Marea întrebare este ce se va

alege de marile proiecte ale României, mai ales că miliardele de euro vor tot veni către noi dinspre Europa. Avem 29,2 miliarde de euro doar din PNRR, însă aici nu poți cheltui în neștire. Bruxellesul nu face cadouri nimănui, banii sunt dați țintit, nu merge cu amănări sau schimbări peste noapte în PNRR. În plus, vom avea alte 30 de miliarde de euro tot de la Uniunea Europeană, din exercițiul bugetar 2021-2027. Posibil ca din acest motiv liderii PSD și PNL să fi convenit, fie și verbal, asupra unei guvernări împreună pe șapte ani. Nu e deloc rău ca România să intre în era seriozității, pentru că prea și-au bătut joc politicienii de această țară. Dar nu cred o iotă că va urma cincinalul stabilității, ci dimpotrivă, sunt toate semnele că PSD și PNL vor intra rapid în coliziune.

Din păcate, nu avem o bătălie pe proiecte sau pe măsuri reformiste de care avem atâta nevoie, ci doar scandaluri pornite de lideri mărunti, care ajung întâmplător președinți de țară sau premieri și apoi se visează împărați pe viață. **SDC**

Aspra țară minunată

Să vedeți ce înseamnă educația primită în copilărie și adolescență.

Prenumele Carolina îmi aduce în minte versurile unui catren care se cânta acum mai bine de-o jumătate de secol: „Când o văd pe Carolina/ noaptea, la bulanul gol...”. Nu mai reproduc, de jenă, completarea strofei. Nici restul textului nu vreau să-l resuscit, parțial cum e sufocat de alte, indecente, lălăieli de cheflii fără femei. Gândindu-mă la vreun interpret în repertoriul căruia s-ar putea regăsi acel cântec, primul nume care îmi vine pe tastatură e Mărgineanu. Refrenele lui umplu spațiul străzii mele vara, scăpate din boxele unor vecini petrecăreți, întorși de prin străinătăți să-și consolideze gospodăriile cu banii greu câștigați. Trimiterea la popularul cântăreț o fi aiurea, dar alta n-am găsit în cazul discului care mi-a agitat creierul, după o noapte liniștită: Carolyn Wonderland – *Tempting Fate* (2021, Alligator Records).

Nu auzisem de titulară până să fie cooptată de John Mayall în Bluesbreaker's, acum vreo trei ani. Lumea muzicală e atât de

DUMITRU UNGUREANU

ROCKIN' BY MYSELF

mare, încât nici căutătorii profesioniști de talente nu adulecă mereu valorile ce le-ar putea umple buzunarul. Cam așa am pățit-o cu vigoasa roșcată născută acum 49 de ani în Houston, Texas, într-o casă plină de instrumente muzicale – trompete, acordeoane, pian, mandoline, chitară lap steel – folosite de părinții ei pentru o greu de atins glorie în showbiz. Cu multă ușurință și fără profesori anume, Carolyn a învățat să cânte la mai toate aceste instrumente, chitara impunându-se preferință de drept. Tușeul aparte căpătat în cele peste patru decenii de când zgârie lemnul lustruit are o mică poveste. Copilă fiind, a pus mâna pe *Martin*-a acustică a mamei și a vrut din start să cânte precum Pete Townshend, inventatorul

stilului „moară de vânt”. Deseori însă, purtată de elan, uita să folosească și... pana, unghiile înlocuind triunghiulara bucată de plastic. Așa s-a pricopsit cu julturi și bătăture de burice, dar și cu modul unic de a obține riffuri hotărâte, zgrunțuroase, la fel de plăcute precum mângâierea palmei de femeie-șoferiță-de-autobuz, într-un bar de cartier. Cât despre voce, mi se pare inutil să spun pe cine moștenește, dat fiind că din Texas provine cea mai cunoscută interpretă albă de blues, Janis Joplin...

Carolyn Wonderland a receptat primele influențe muzicale în urbea unde se întrecuau cântând prin cluburi Albert Collins, Jerry Lightfoot, Little Joe Washington, Joe Hughes și mulți alții. Copilăria petrecută în mediul efervescent și spectaculos din orașul care câștigase notorietate planetară datorită expresiei des, dar greșit citate („Houston, we have a problem!”), a pregătit-o pe Carolyn pentru rolul parcă predestinat ei: purtătoare de torță a muzicii populare texane. Abandonarea școlii la 15 ani pentru a începe viața de concert, traiul într-o rulotă, mutarea în

Austin, unde activa o adevărată colonie de muzicieni remarcabili, alături de care și-a dat & luat „licența”, colaborarea cu Bob Dylan, căsătoria cu actorul Alan Whitney Brown (cu 20 de ani mai vârstnic), o serie de discuri la firme obscure, multiple emisiuni la televiziuni locale, contribuții la înregistrările altor artiști – toate au scos-o pe Carolyn din gloria locală, împingând-o în trupa legendarului Mayall, ea fiind chitarista ultimului periplu efectuat de tatăl (& bunicul) bluesului britanic. 50 de concerte, 60 de zile, 16

țări! Asta Carolyn nu mai făcuse, deși toată viața ei este considerată un turneu continuu! După asemenea consacrare, contractul semnat cu firma Alligator e pură formalitate pentru Hall of Fame!

Muzica texană combină resurse primare și mirodenn blues-rock, country-blues, boogie-woogie, tex-mex, cajun, soul, zydeco și alte sonorități, un amestec pe care cuvântul „popular” nu îl poate defini adecvat. Discurile lui Carolyn, da. Vi-l semnalez doar pe cel recent. Următorul e promis cu autograf! **SDC**

sine stezia

26 - 30 NOIEMBRIE 2021
IAȘI, ROMÂNIA

- instalație multimedia interactivă în centrul orașului
- două performance-uri cu poezie, muzică și video mapping
- atelier de muzică
- workshop-uri de coregrafie pentru amatori și profesioniști

DETALII: WWW.ASOCIATIAINDUSTRIICREATIVE.RO

DMTR, la pasul cu numărul doi

Un proiect demarat cu puțin timp înainte de tulburarea pandemică și de reasezările planetare pe care le-a determinat, Dicționarul Multimedia al Teatrului Românesc (DMTR) a reușit să facă în această toamnă pasul său cu numărul doi. Primul pas e apreciat mereu ca fiind cel mai prețios, însă în cazul acesta și al doilea și ceilalți care-i vor urma sunt esențiali, vor edifica un instrument de lucru despre a cărui necesitate s-a tot vorbit în ultimii 30 de ani.

Lansat de criticul de teatru Cristina Modreanu prin Asociația Română de Promovare a Artelor Spectacolului (ARPAS) și finanțat de Administrația Fondului Cultural Național (AFCN), demersul și-a asociat teatrologi, critici de teatru și studenți de la două Universități, Babeș-Bolyai din Cluj Napoca și de Arte din Tg. Mureș, Departamentele de Teatru. Lucrul la DMTR este un excelent exercițiu de practică de cercetare pentru studenți, care îi va orienta spre această componentă a muncii de reflectare a actului artistic considerată o Cenușăreasă în mod nedrept în țara noastră în bună parte după 1989. O greșeală strategică a decidenților ale cărei urmări se vor vedea în timp prin golurile de informație din toate domenii.

DMTR e o platformă digitală care aduce în secolul XXI cercetarea, formele ei de exprimare și de depozitare. Dicționarul părăsește printul și se instalează în digital, arhivând trecutul în fișe ale artiștilor ce au marcat arta scenică autohtonă și în reconstituirea descriptivă a unora dintre spectacolele lor. Perioada de referință e 1950-2020, iar completarea sumarului se face din mers, multianual, pe măsura obținerii finanțărilor necesare.

INTERESUL NOILOR GENERAȚII PENTRU TRECUTUL RECENT AL SCENEI

E efortul conjugat al celor aproape 35 de contribuitoari (eu însămi printre ei) care sintetizează în nu-

OLTIȚA CÎNTEC

DATUL ÎN SPECTACOL

mai mult de 10.000 de semne carierele unor regizori, scenografi, actrițe, actori, teoreticieni a căror activitate a mișcat lucrurile în arta spectacolului teatral de la noi. Etapele de până acum din construirea DMTR înseamnă calupuri de câte 50 de nume a căror carieră este comprimată în portrete sintetice însoțite de imagini (ce s-ar face istoria teatrului fără imagini?) și fișe tehnice rezumând traseul profesional. Conjugarea analizei teatrologice cu trimiteri bibliografice și cu materialul fotografic existent reușește readucerea la viață a unor remarcabile realizări de odinioară.

„Portalul multimedia către istoria mișcării teatrale românești” este ușor de accesat și oferă un foarte valoros conținut ordonat, cum altfel?, în ordine alfabetică, un material unicat pentru spațiul cultural autohton. Deocamdată, exclusiv în limba română. În viitor, sperăm și în engleză, pentru a se deschide și cercetătorilor din străinătate.

Așa cum precizează realizatoarii, „Dicționarul Multimedia al Teatrului Românesc este un proiect editorial inedit, creat integral online, care profită de potențialul noilor media pentru a trezi interesul noilor generații pentru trecutul recent al scenei românești”.

INFORMAȚII CARE CONTUREAZĂ PORTRERE PENTRU CREATORI

DMTR este o resursă unică, la care am pus umărul teoretic și eu. Cinci dintre cele 100 de fișe sunt documentate și scrise de mine: actrița Dorina Lazăr (care a celebrat, în 2021, 60 de ani de activitate

artistică – teatrală, radiofonică, cinematografică și de televiziune), actorul Ștefan Iordache, regizorul Silviu Purcărete (care a împlinit 70 de ani), regizoarea Margareta Niculescu și scenograful Dan Jitianu. Numărul mare de accesări încă de anul trecut demonstrează incontestabil rostul lui de depozit de referințe esențiale într-un domeniu (al teatrului) supus perisabilității odată ce luminile reflectoarelor se sting. Perisabilă e și memoria spectatorilor, care trec pragul dintre factual și ficțional cu fiecare reprezentație la care asistă și pe care o iau cu ei prin transfer în emoționalitate. Conținuturile de dicționar înving fragilitatea pomenită, reunind comprimat informații care conturează portrete pentru creatori ale căror prestații artistice au schimbat ceva în mișcarea teatrală autohtonă.

Pentru a dinamita prejudecata că un dicționar este un instrument de lucru arid, pe care nu punem mâna decât atunci când avem nevoie de niște indicații despre ce a fost odată, în rest fiind sortit prafului uitării, DMTR și-a făcut recent o lansare pe cinste. Găzduit de Festivalul Național de Teatru, ediția a 31-a, videomappingul al cărui suport fizic a fost fațada Teatrului Odeon din București a scos din fișele de cercetare fizionomii dintre cele mai populare și le-a proiectat dinamic într-un show vizual ale cărui orchestratoare au fost regizoarea Carmen Lidia Vidu și video designerul Carmen Baciu. A fost spectaculos, au curs imagini care s-au fluidizat pe liniile arhitecturale ale clădirii Teatrului de pe Calea Victoriei, a fost intens, colorat, inventiv. Așa cum e teatrul în esența lui de artă vie!

Videomappingul a demonstrat că teatrologia nu e ceva sec, care se adresează exclusiv specialiștilor, că istoria, prezentată adecvat, poate fi atrăgătoare. Instalația vizuală concepută în echipă a extras secvențe din DMTR și le-a proiectat pe un imobil, transformând un dicționar într-o lucrare de artă video. Trecătorii nimeriți în zonă ori veniți special pentru eveniment au primit cărți poștale unicat

Mihaela Petre

cu imagini din spectacole memorabile, incluzând și QR codul pe care îl pot scana pentru a ajunge

direct la site. Unde e creativitate e și multă frumusețe. Depinde de noi să o evidențiem! **SDC**

ION BARBU

PINACOTECA DIN PETRILA

INTERVIU CU SCRITORUL ȘTEFAN MANASIA

„Am simțit că personajele încapsulate în *Cronovizor* evoluează încă”

Ștefan Manasia, poet, prozator și jurnalist cultural, a publicat romanul *Cronovizorul* în anul 2020 la Editura Polirom. Volumul reprezintă debutul în proză al autorului. Într-un interviu pentru

„Suplimentul de cultură”, Ștefan a vorbit despre geneza primului său roman, trecerea de la poezie la proză, despre păsări, copilărie, provocări și lumi paralele.

chiar secvența din deschidere. Copil, am plănuit romane SF sau *fantasy* de care s-a ales praful: în loc să-mi luxez degetele pe stiloul chinezesc, am ales – logic – fotbalul. Dă, poate, măsura exigenței sau lenei faptul că am scris/ publicat, abia în toamna lui 2020, o carte de proză. Oricum, nu cred în dialectica genurilor, speciilor literare. Poate că scrisul unui volum de proză este mai... cronofag, necesită doze enorme de timp, sănătate și liniște. Poate că (și) de asta m-am expus doar acum. În rest, curios ca o pisică, experimentez/ metizez scriituri și lecturi. Ah, și ar mai fi ceva: înainte să debutez, prin 2003, cu *Amazon și alte poeme*, finisasem un volum de proză experimentală, *Scene din viața unui grec printre napocani*, pe care nu l-au văzut mai mult de opt ochi – la un moment dat o să mă folosesc de el, am promis.

Ce a fost diferit, în ceea ce privește procesul, experiența, la poezie vs. proză?

Uite, am simțit o ciudățenie. Că personajele și identitățile încapsulate în *Cronovizor* trăiesc... mai mult, evoluează încă, în replica asta de biotop pe care le-am construit-o. Apoi a trebuit să trag de mine, să creez linkuri, într-o manieră pe care poetul din mine, cel mai adesea, o refuză. Explozia unei voci, a unei perspective în poem – aceeași – e recontextualizată, amplificată, completată altfel într-o secvență romanescă sau într-o povestire. Cândva, o revistă îmi cere un „nooooo” poem epic; nu-l am și sunt blocat – nu mai scriu; am în schimb o povestire de care nu-s mulțumit (și nu-i dau DELETE totuși); o transform într-un vast poem narativ, care apare în revistă „așea”, pe urmă reiau

povestirea (știu, în sfârșit, cum); e, probabil, una dintre piesele din volum de care sunt mândru.

Spui că ai simțit că personajele din *Cronovizor* trăiesc mai mult, evoluează încă. Te-a convins unul din personaje să îl scoți de acolo și să-l iei cu tine poate într-o altă poveste?

Despre Fa Ying simt că aș fi putut scrie continuu, că aș mai rătăci prin junglă, prin lunca mentală a unui Mekong căruia îi sunt proprietar. La fel, secvențelor din *Sanctuar* le-aș fi putut adăuga noi piese LEGO. Tentația de a duce mai departe personajele a existat, dar, dacă am să mai scriu proză, o să construiesc altceva. Eroii din *Cronovizorul* îi las aici, în textul-acvariu, cu luminile, temperatura, fertilizantii, oxigenul și dioxidul de carbon, cu nivelurile de violență, tandrețe, inocență, sexualitate, nesiguranță, ură și paranoia setate meticulos.

În 2017 îi spuneai lui Robert Șerban, într-un interviu, că poezia e superputerea ta.

A rămas în continuare?

Am spus-o atunci, n-aș putea-o spune mai bine (nici) azi. Cred foarte mult în forța șamanică (dincolo de subtextele și contextele noului ev digital) a poeziei. Unii dintre noi avem superputerea asta pe care, din păcate, o văd adesea batjocorită, folosită – ca toate superputerile – în slujba unui agent ideologic perisabil sau a unei cariere (promiscue) sau... Adică, să ai superputerea, dar să fii un Wernher von Braun, să treci (impenitent) de la naziști la americani ambalând același rău și aceeași moarte, dezvoltându-le cu pricepere, cu geniu (care e superputerea ta)... Cred că trebuie să

putrezești mult timp în dileme, în autoderiziune, să bâjbâi, să înoți ca somonii-n amonte, până-ți activezi – de-adevăratelea și benign – superputerea.

Am citit multe cronici laudative la adresa cărții. Am citit și comentarii care subliniau că este „un volum experimental, pe care nu orice cititor îl poate digera” (Alex Goldiș), „despre orice crezi că ar putea fi vorba în această carte, nu, nu este despre asta! De ce? Pentru că este imposibil de fixat despre ce anume scrie Manasia în acest volum” (Iulia Trăncuță). Sunt curioasă ce reacții ai primit de la oamenii din jurul tău.

Cred că volumul a fost și „ras” de vreo două ori, la un mod violent/ visceral, așa cum au venit și unele aprecieri pe care nu contam (știu, par abulic ca un romancier dintr-un film francez). Genial e că mi-au scris cunoscuți (pe unii i-am redescoperit) și necunoscuți (cu unii m-am împrietenit, fie și virtual). Un prieten din studenție, activ acum ca astrolog lusitan, a fost unul din primii cititori ai manuscrisului, fascinat de injecțiile autobiografice; pe de altă parte, o fostă colegă de filologie napocană (n-o știam) s-a descoperit în paginile unde eu ficționam despre Cluj, a regăsit lumea aia pauperă, „funariotă” a Mănăsturului, pe care mă suspectam că poate am falsificat-o, după tipicul invențiilor borgesiene; m-am bucurat să aflu că nu; în schimb, această doamnă bruxelleză m-a și descris, pe mine cel din studenție, într-un mesaj emoționant, ca și cum ar fi (re)activat (și, poate, Dumnezeule, chiar a făcut-o!) *Cronovizorul*, ca și cum m-ar fi filmat mut sau ca într-una din bijuteriile dereglate

LAVINIA BĂLULESCU

Ai publicat șase volume de versuri, iar romanul *Cronovizorul* (Editura Polirom) reprezintă debutul tău în proză. Cum s-a produs trecerea de la poezie la proză?

Flirtul meu cu proza e îndelungat. Am scris de multe ori povestiri pe care le-am reasamblat ca poeme sau de la „poemhaș” (când transcrii un vis matinal) am ajuns la o povestire arborescentă, aproape incontrollabilă, la care simțeam nevoia să revin, zi după zi, în fața laptopului, până când am știut că am *Călătoria* – pentru cine nu îmi cunoaște cartea „poliromă”, e

ale lui Harmony Korine. Alții au pacitizat cu Fa Ying, pescărița thai aruncată în decorul primitiv/ hitech, traversând agonice/triumfal distopia zilelor, ba nu, vieților noastre...

În una din prozele din carte, Edi, cunoaștem niște puști aproape... nemuritori. „Vagabondam pe șantierele interminabile pe care, după ora patru după-amiaza, nu mai rămânea picior de paznic. Ne cățaram până la cabina macaralelor gigantice, urcam la etajele superioare ale blocurilor neterminate și săream într-o basculantă umplută cu nisip. Ni-meni nu și-a luxat măcar o dată glezna. Pentru că eram indestructibili.” Sigur, câteva pagini mai târziu, are loc „trezirea la realitate”. Te rog să-mi povestești un moment de „trezire la realitate” din viața ta.

N-o să fac decât să reiau un pic din *Ochi de păun*. Cineva fixase cu un bold fluturele ochi de păun de o placă de spumă, îl urcase pe soba înaltă, la care să nu ajung; urcam pe scaun și ajungeam, totuși, cred că în prima copilărie, hrăneam ca un ilegalist fluturele muribund cu nectarul unor flori-cele roșii al căror nume l-am uitat; zbârnâia din aripă și îmi activa neputința, lașitatea, spaima de moarte, dezgustul față de om; descopăr latura chistică a lumii, ascunsă/revelată peste tot; pe urmă uit și îmi reamintesc asta (pe semne de sute de ori).

Volumul tău este o călătorie circulară peste timp și peste spațiu, peste glasuri, peste felurite dureri, anxietăți și tristeți, de la unele uriașe, la mici inconveniențe. Pornim la drum cu Fa Ying, pescărița thailandeză, aflată într-o călătorie spirituală alături de tărtăcuțele strămoșilor, iar la final ajungem la scriitorul din subteran, care, iată!, începe să scrie această carte. Suntem în meta, că tot e la modă cuvântul. Eu, cititorul, m-am bucurat la final să regăsesc drumul pe care am crezut la un moment dat că îl pierdusem. Cum a fost pentru tine, scriitorul, tot acest drum prin deșert? Ai văzut lumina de la capăt?

Drumul e oricum cel mai important și nu ai cum să te rătăcești – cel puțin tu, scriitorul. Imersezi în text ca o cârțiță, sapi și sapi și sapi, dai de ușița pe care scrie *Sábato & Pynchon, go home!*, sapi mai departe, atingând poate, stricând chiar subteranele altor cârțițe cu blăniță adamantină ca a ta, sapi

ascensional, ieși în noaptea de vară urbană murdară, afânezi pământul cu plastic și cioburi. Gata, ai terminat cartea!

Care au fost totuși pentru tine cele mai mari provocări ale scrierii volumului?

Să prind *deadline*-ul fixat cu Adrian Botez, redactor-șef al editurii Polirom, pentru că nu sunt decât rar spre deloc mulțumit de ceea ce scriu. Să dau un text oarecum coerent, cât să nu mă fac de râs în fața lui Lucian Dan Teodorovici și a MNLR Iași, pentru că rezidența FILIT din vara lui 2017 acolo mi-a dat impulsul...

La începutul cărții ai și o notă, o trimitere la povestea călugărului benedictin Pellegrino Ernetti, care susținea că ar fi inventat un obiect fantastic, numit cronovizor, un aparat care ar fi capta imagini și înregistrări audio din trecut. Dacă Ștefan Manasia ar da peste acest cronovizor misterios și ar putea face o asemenea scurtă întoarcere la un singur moment al vieții sale, ce ar alege?

Presupun că doar un masochist ar alege să reviziteze o situație nașpa sau o situație care a avut mai apoi o serie de consecințe nașpa. Aș alege să revizitez câteva întâmplări misterioase din copilăria și adolescența care nu au dispărut cu totul, ci evoluează într-un univers sincron, telescopând la infinit aceeași stare... Pe timpurile alea trăiam cu intensitate de nedescris explorarea unui fir de apă – adevărate microuniversuri pierdute și niciodată povestite din lunca Râului Doamnei, în care am copilărit. Paradisul meu e (semi)lichid. Sau mi-ar plăcea să revăd ceasurile oblomoviene în care descopăr, în biblioteca bunicului, pe Stendhal și pe Hemingway, Camus și poezia lui Ion Barbu. Ori, și asta ar fi o plăcere vinovată, să mă observ descoperind Praga la capătul unei săptămâni halucinante despre care n-am reușit până acum să povestesc. Andrei Ujică scria într-un text că, adolescent, New Yorkul îi era mai familiar decât Bucureștiul, grație marelui ecran; tot așa, Praga lui Hrabal pulsează în venele mele cu mult dinainte de 2012, când am colindat-o pe neașteptate.

Cum a fost pentru tine debutul pandemiei? Ce a ajutat?

Cartea am finisat-o într-un an covidian și ultimele fragmente pe care i le-am atașat au fost scrise în

2020. Retractiv din fire, când lumea stătea, la ordin, acasă, n-am suferit deloc. Am călătorit fabulos prin biblioteca mea și prin arhiva de filme, mi-am cumpărat un binoclu și am practicat insașiabil *birdwatching*-ul. Apoi am redescoperit cartierul, parcurile, aleile, micul canal mustind de mizerie și viață – chestii pe care le practic, la o adică, de când mă știu.

Cred că multă lume s-a apucat de admirat păsări în perioada asta. La tine cum a fost?

La mine-i o poveste veche, o moștenire de familie. Taică-meu a fost elev la liceul silvic din Râmnicu-Vâlcea (aceiași unde a studiat, cam în aceeași perioadă, și unul dintre scriitorii noștri speciali, Marius Daniel Popescu). Pasiunea pentru plante și animale de la el o moștenesc. Darurile de la tata, un mic atlas ornitologic – cu dinozauri înaripați de prin toată lumea – și o altă carte fermecătoare, *Păsările în peisajele României*, au fost doi dintre companionii mei constanți în copilărie. Sigur, acum recitesc, că tot e la modă, *Geniul păsărilor* de Jennifer Ackerman și sectorul biologie/ornitologie crește anarhic în biblioteca mea. Dar lectura nici nu prefațează măcar întâlnirea – pe o zi aproape geroasă – cu pescarul ramolit, îmbrăcat în alb-cenușiu, de pe malul Colentinei, undeva între Plumbuita și Petricani, cu un Marin Moraru al bătlanilor eșuați în delta urbană. Despre prietenia cu o bufniță, în schimb, doar în *Cronovizorul* – chiar dacă *for the happy few*.

Cum a fost experiența publicării unei cărți în pandemie?

Insolită. Am avut o singură lansare cu public, la *Insomnia*, în Cluj, pe terasă, unde am băut bere bună și am revăzut prieteni faini. Am prins la marele fix fanta între două interdicții ale unor astfel de evenimente culturale. Și mai trebuie să amintesc lansarea virtuală, pe pagina *Cărtureștilor*, moderată așa grațios de Alina Purcaru și unde a vorbit ca despre un frate literar Simona Popescu (iar asta m-a emoționat).

Știu că ai scris mai multă poezie în pandemie și așa vrea să te rog să-mi dezvălui un poem.

Am scris anarhic și extins, ca întotdeauna, cronici și recenzii pentru „Tribuna”, reportaje, scurte povestiri și poeme: da, e adevărat, de la cartea inventată pentru viitoarea mea soție, Irina, în 2017, adică de

la *Gustul cireșelor* încoace, am adunat texte cât pentru un nou volum, pe care deja l-am anunțat: *Sursele obscure. Savanții din creierul meu*. Probabil că aici, onorată instanță, veți găsi și:

DUPĂ MUNCĂ

Seara, dau la o parte epiderma sintetică,
Știind că doar ea îmi protejează clavicula.

Iat-o cum se desprinde ușor,
Petală de lotus mutant în septembrie.

Iar acolo, în umăr, după ce polenizează palmierii anaerobi,
O dronă micuță vine și își hrănește larva.

Trag la loc epiderma. Inspir
Și expir. Sare, metal ruginit,
mase plastice.

O carte pe care ai citit-o anul acesta și pe care ai recomanda-o oricând?

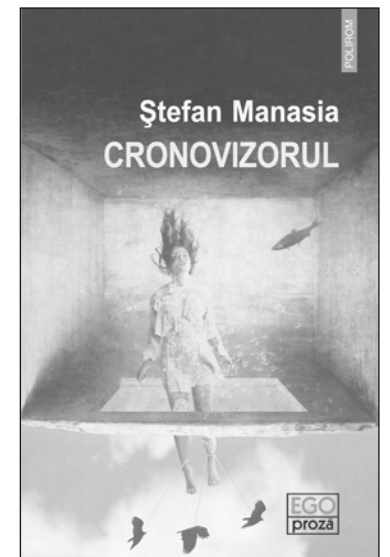
Am citit al doilea roman al Ralucăi Nagy, *Teo de la 16 la 18*, cu o rară încântare și având senzația că sub ochii mei se petrece mutația. Tot așa, noul eseu al Martei Petreu, *Blaga, între legionari și comuniști*, m-a făcut să conștientizez ce mult am tânjit după strălucitoare studii salubre. Și poate că trilogia SF a lui Liu Cixin, *Amintiri din trecutul Terrei*, e cea care mi-a pus inima în vibrație, la fel ca Philip K. Dick citit în adolescență.

O întrebare pe care nu ți-a adresat-o nimeni într-un interviu și la care ți-ar plăcea să răspunzi?

„Ce mai faceți? Ne deșertificăm.” Și am reluat dintr-un poemăș mai nou.

Care e prima ta amintire?

Prima amintire sunt amintirile, puține la număr, dar cu atât mai prețioase, ale anilor unu și doi și trei petrecuți la etajul zece al unui bloc proletar din Pitești, pe terenul din jur – țin minte o pădure care desigur că nu mai există, prin care mă fugăreau bondarii (memorie falsă) și unde adunam, după ploaie, melcii într-o gălețușă de plastic (amintire adevărată, mi s-a zis, aș

fi vrut să-i culeg pe toți), tata și prima mea minge, mama și mirosul ei bun, basmele pe care mi le citea, picioarele pe care mă legăna.

Povestește-mi ceva despre tine care să nu aibă legătură cu literatură.

E greu să găsesc ceva în mintea asta meteosenzibilă: afară e soare, ger, jilăveală nesănătoasă ca-ntotdeauna începând cu octombrie la Cluuuj. Dacă aș fi avut mai multă încredere în mine, aș fi lăsat baltă literatura și mi-aș fi construit o carieră în acvaristică, în *aquascaping* mai exact. Nume ca *Hemianthus*, *Pogostemon*, *Eleocharis parvula*, *Micranthemum umbrosum* activează și acuma epifania, aduc lumină și căldură artificială în mintea asta meteosenzibilă: să urmărești ore în șir cum apar bule de oxigen pe frunzele de carnație supranaturală, sănătoase, cu infinite nuanțe de verde și roșu, hmmm!

Ce face Ștefan Manasia într-un univers paralel, în care nu este scriitor?

Face filme erotice, omologhează grădina paradisului în selva mentală (aia despre care a vorbit și Abel Posse), o barcă îl duce la plaja secretă de pe o insulă greu accesibilă și îl lasă acolo câteva luni, doar cu apă dulce îmbute-liată și conserve, între leandri, arțari și măslini. **SDC**

Un roman din care răsună până la noi cântecul balenelor

Sophie Hardcastle este o pasăre Phoenix a vindecării prin scris. Întocmai ca Vanessa Springora în *Consimțământul*, alege să scrie despre experiențele dureroase de viață pentru a se elibera, pentru a se vindeca, pentru a-și recăpăta pe deplin puterea. Îmbracă însă aceste experiențe de violență sexuală într-un roman de o poezie pură, îl scufundă în valurile care curg lin, în ape care se desfac în roz și albastru, în violet-închis, în „albastru-cremos” și „portocaliu-sângeriu”.

MIHAELA PASCU-OGLINDĂ

Cu părinți navigatori, cu propriile cunoștințe acumulate pe mare, cu o diplomă în arte vizuale la Sydney College of the Arts, cu o bursă de studiu pentru literatură la Worcester College, University of Oxford, cu un volum de memorii, *Running like China* (2015) și un roman pentru adolescenți, *Breathing Under Water* (2016) în palmares, Sophie Hardcastle este un tânăr talent care își încununează parcursul de până acum cu romanul *Sub punte*.

Protagonista romanului cu elemente autobiografice, Olivia, face cunoștință cu Mac și Maggie, un cuplu de navigatori care îi dezvăluie tainele oceanului și care o apropie de arta vizuală prin forța sinesteziei, abilitatea de a vedea sau de a simți diferite emoții în culori. Oli descoperă preaplinul unei vieți trăite pe mare, bucuria unui destin marcat de ceea ce îți place. Pentru ea, ca pentru orice alt începător, „primul pas când înveți să navighezi pe mare este să descoperi câte lucruri nu știi”. Experiența de viață a Oliviei va fi umbrită de perioada petrecută, câțiva ani mai târziu, pe vasul Poseidon, cu un echipaj de bărbați, experiență care se va dovedi traumatizantă și care o va arunca la propriu sub punte, înainte de a reuși, mai apoi, să-și recupereze sinele.

BĂRCILE SE SCUFUNDĂ ATUNCI CÂND OAMENII AU IMPRESIA CĂ POT SĂ CONTROLEZE VÂNTUL

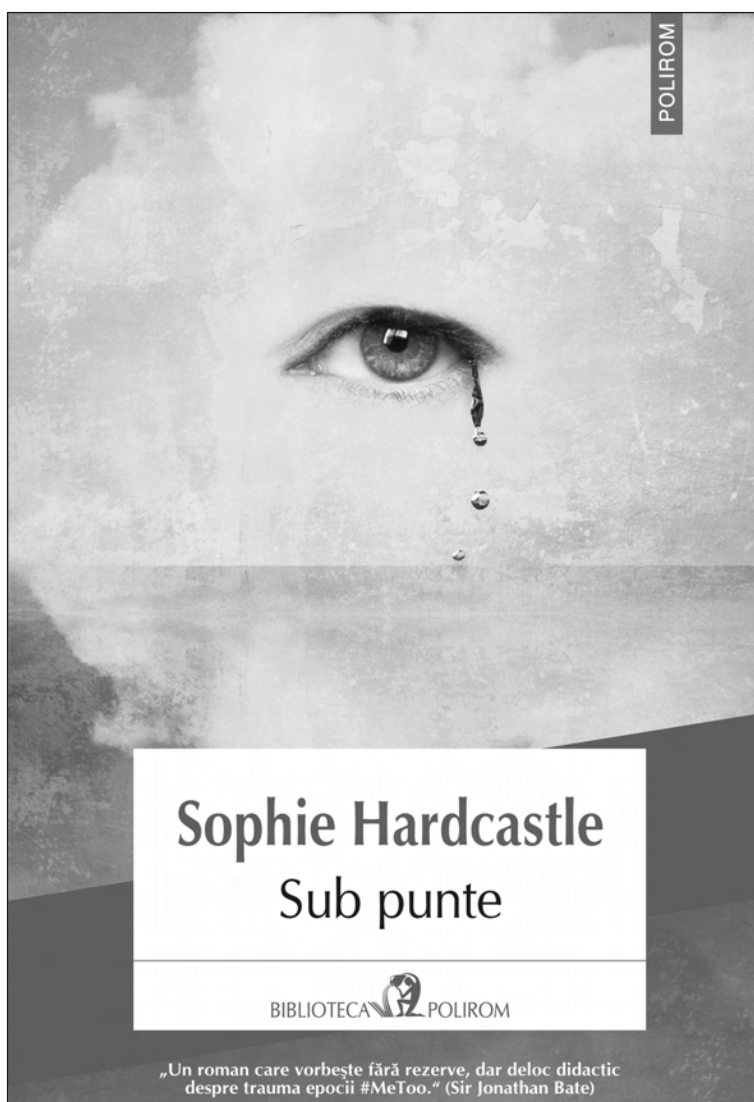
Pentru că în aceeași măsură în care *Sub punte* vorbește despre traumă, durere, îi este oferită cititorului și una dintre cele mai frumoase povești despre vindecare, iubire, speranță, pasiune, salvare prin propriile forțe și prin încrederea celor

din jur: „Bărcile se scufundă atunci când oamenii au impresia că pot să controleze vântul, că pot să controleze marea. Dar navigația nu ține de control. Înseamnă să ascuți, să simți, să te predai și să te adaptezi”.

Iar Oli învață, în cele din urmă, să-și salveze propriul corp, să asculte, să se predea vântului și oceanului, să se adapteze unei noi vieți care va avea în trecut momentele întunecate, dar care va ști să îmbrățișeze și să trăiască din plin momentul prezent. E vorba despre corpul feminin și despre celelalte femei deopotrivă, despre cât de important este să se vadă și să se susțină una pe cealaltă, să creeze spațiul de siguranță în care să se poată regăsi și funcționa pe deplin. Un spațiu în care să nu-ți fie frică să respiri sau să înoți.

Pentru că altfel, sub punte, va descoperi Oli, „nu te aude nimeni când strigi”. Revenirea la viață se face tocmai prin această reîntoarcere către artă, către viața reală, către alte forme de durere inevitabile: despărțirea de Hugo, moartea lui Maggie. Însă această durere e una care, paradoxal, o trage înapoi către ea însăși, către Oli cea de dinainte de traumă, către Oli care poate redescoperi din nou măreția oceanului și forța pe care o are în ea pentru a-i cuceri din nou crestele.

Fragilitatea și grija pentru apele mărilor întâlnesc aici grosolănia și neglijența indivizilor nepăsători față de alte ființe și față de natură. Cele două fețe ale individului sunt crestate în lemnul vasului, în cântecul balenei, în experiențele pe care o singură viață le cuprinde. Aici înălțimile se opun celor mai mari adâncimi, sentimentului că totul se poate pierde, că ființa poate dispărea cu totul și pentru totdeauna, redusă la nimic de acțiunile îngrozitoare ale celorlalți: „Așa că stau aici, în negura asta trandafirică, bizară, cu o mână pe barcă și cu cealaltă pe cărmă, atât de

înceștată, că mi s-au albit de tot încheieturile degetelor, pentru că simt, acum când marea se contopește cu cerul, că dacă dau drumul bărcii o să mă înghită bezna cu totul. Ca apa care se prăvălește. În abis. În tot. În nimic”. Culorile vorbesc, cuvintele împrumută din infinitul coloristic al unei lumi la care nu poate avea acces oricine.

Întreaga călătorie a Oliviei pare că se desfășoară în miezul fiecărei clipe, întotdeauna de-o frumusețe tulburătoare sau de o durere sfâșietoare. Extremele sunt aici complementare, sunt o metaforă a oceanului și a vieții deopotrivă, a culmilor pe care le urcăm, a văilor pe care le străbatem.

Totul pulsează în acest roman viu, alunecos ca un pește străveziu care nu poate fi ținut în mâini decât o clipă, dar pe care nu-l poți uita niciodată. Are în el profunzimea adâncurilor din care cântecul de balenă

răsună până la noi, măiestria picturii care știe să scrie în același timp în care își imaginează tabloul.

„Cântecul de balenă îl aud în vârtejuri de violet și albastru de Prusia.

Și, așa cum revelația că albastrul cerului este doar o iluzie marchează atât moartea inocenței, cât și nașterea imaginației, cântecul de balenă ascultat pentru prima oară este atât un sfârșit, cât și un început. Este un vâl care se ridică.

Și e sentimentul istoriei care se întâmplă deodată. Ca și cum aș mai fi fost aici și corpul meu ar fi visat în vârtejuri de violet și albastru de Prusia. Ca și cum, în sfârșit, mă întorc acasă.”

Culorile, emoțiile, cuvintele fac un joc comun. Lumea are, în romanul lui Sophie Hardcastle, cele mai frumoase nuanțe, chiar și când exprimă durerea, chiar și atunci când ieșirea de sub punte nu pare posibilă.

Avându-le ca eroine literare pe Rebecca Solnit, Marianne Moore și Mina Loy, Sophie Hardcastle îi oferă romanului și dimensiuni care trec de o poveste pentru indivizi și se revarsă asupra destinului întregii lumi, prin călătoria în Antarctica și descrierea ghețarilor care se topesc, prin ignoranța nemiloasă a celor care poluează apele oceanelor fără a ține cont de reguli care ar putea reduce considerabil deșeurile.

CULORI PE CARE OCHIUL UMAN OBIȘNUIT NU LE POATE PERCEPE

Recuperarea se face cu ajutorul iubirii necondiționate, o iubire care există doar ca punct de sprijin și care dispare în momentul în care Sophie reușește să își recapete curajul de a-și străbate din nou propria viață, când o parte din drumul spre vindecarea aproape deplină este parcurs, când se apropie de o nouă expediție care va marca punctul final al acestui drum inițiat.

Dragostea are aici mai multe chipuri, cei care o sprijină pe Oli au rol adesea pasager, dar esențial: „Ca ploaia care se întoarce în deșert, amintirea unui peisaj. Nisipul albastru-pal. Florile sălbatice înfloresc. Chiar dacă doar pentru o zi”. Nimic nu scapă acestui personaj feminin în care emoțiile universale explodează în culori pe care ochiul uman obișnuit nu le poate percepe pe deplin, nu așa cum le vede Oli.

Cu o muncă minuțioasă și melodioasă în egală măsură, cu un rezultat care amintește de frumusețea câmpiilor de corali fără vârstă, cu fragilitatea care se naște din experiența onestă, romanul lui Sophie Hardcastle reușește să integreze natural și fluid elemente care dau operei consistență, tărie, o vârstă nepieritoare și o forță care își poartă mesajul către cititorii din lumea întreagă. Dacă Rebecca Solnit a scris *Ghidul de teren al rătăcitorului*, cartea lui Sophie Hardcastle e o hartă care marchează, pas cu pas, drumul către întoarcerea acasă. **SDC**

Sophie Hardcastle, *Sub punte*, traducere din limba engleză de Lucia Popovici, Polirom, Iași, 2021

Minunata muzică nouă. Sibiu, 4-14 noiembrie 2021

CĂTĂLIN SAVA
RUBATO

Am văzut destule concerte de muzică contemporană în 2021, mai ales în luna septembrie, la Festivalul Enescu, dar cele care mi-au provocat introspecții neașteptate s-au întâmplat săptămâna trecută, la Sibiu. Nimic din ariditatea care poate strivi uneori curiozitatea spectatorului, nimic din morga specialistului. „Minunata Muzică Nouă” a fost ceea ce și-a dorit să fie: un festival revigorant și prietenos cu publicul, care a celebrat interdisciplinaritatea muzicii cu celelalte arte.

Dacă romanul lui Aldous Huxley vorbește despre o distopie, numele celui mai nou festival de muzică nouă care îl parafrazăază la Sibiu e despre viitorul creației sonore și explorarea acesteia: „Contextul în care a luat naștere acest festival a fost creat de vremurile surprinzătoare pe care fiecare dintre noi le-am trăit odată cu al doilea val pandemic: am fost scoși din zona de confort și obligați să găsim soluții inedite pentru a fi împreună. Reușita acestui eveniment a arătat că perseverența și continuitatea sunt cele care ne vor ajuta să conturăm un viitor mai bun, atunci când pare că prezentul este o distopie”, spune dirijorul Cristian Lupeș, inițiatorul festivalului și managerul Filarmonicii de Stat Sibiu.

Iar acel *everyone belongs to everyone else* din distopia livrescă se transformă în cheia triadei creator – interpret – receptor, în care cei mai tineri spectatori sunt și cei mai importanți: „Muzica nouă, adaugă dirijorul stabilit de doi ani la Sibiu, este creată pentru generația viitoare. Li se adresează lor și de aceea are succes la copii, pentru că e a lor, nu a noastră. Cum va fi Sibiu peste 30 de ani? Cred că știu cel mai bine tot copiii, pentru că ei îl vor face să fie într-un fel sau altul”.

„Un imens segment de public, căruia trebuie să ne adresăm, îl reprezintă copiii, cei ce vor fi publicul din sălile de concert peste 10-15 ani. Copiii au și o curiozitate mult mai mare și o deschidere spre orice fel de artă”, spune și compozitoarea Diana Gheorghiu, prezentă la Sibiu cu un concert al Ansamblului IConArts.

„La concerte am observat

foarte mulți tineri și chiar copii în sală, extrem de interesați de ceea ce se întâmplă. Copiii reacționează foarte bine la muzica contemporană, ei nu au prejudecățile noastre, de aceea sunt foarte optimiști”, a spus Cristina Uruc, compozitor și consultant artistic al Filarmonicii de Stat Sibiu. Unul dintre acești copii, prezent la aproape toate evenimentele festivalului, a fost recompensat cu o diplomă specială de participare. Pe lângă concertul „cu luminițe” al ansamblului Couleurs, Sebastian nu va uita prea repede acest moment. Sper ca și viitorul lui să fie unul cu muzică de calitate.

Construit în jurul temei interdisciplinarității și a colaborării creatorilor din diferite domenii pentru realizarea unor produse artistice cu impact cultural, festivalul de muzică contemporană de la Sibiu a însemnat și dialog. M-am bucurat să fiu moderatorul a trei dezbateri care au contrapus compozitori, interpreți, actori, regizori, coregrafi și manageri culturali, într-un dialog relaxat și incitant cu teme despre plurivalentă și proiecte culturale interdisciplinare. Ramona Palade (Teatrul de Balet Sibiu), Cristina Lilienfeld (coregraf), Virginia Negru (coregraf), Diana Gheorghiu (compozitoare), Daniel Plier (Teatrul Național „Radu Stanca” Sibiu), Mihai Zugravu (Teatrul de Balet Sibiu), Cristina Uruc (compozitoare), Cristian Lupeș (dirijor),

Sorin Petrescu (pianist) și Werner Schulze (compozitor) au fost cei care au dezbătut în ciclul conferințelor *Brave New Morning Talks*.

Dar centrul de greutate al celei de-a doua ediții de sărbătoare contemporană a muzicii la Sibiu a fost, desigur, muzica live, aplaudată de un auditoriu impresionant, mai ales în condițiile reglementărilor sanitare care permit accesul în limita a 30% din capacitatea sălilor. De la primul concert, dirijat de Horia Andreescu pe 4 noiembrie cu prima audiție *Aluvión*, o lucrare dedicată de compozitorul Dan Dediu chitaristului argentinian Pablo Márquez, publicul a fost prezent într-un număr impresionant pentru vremurile pe care le trăim. În plus, vizionările online a evenimentelor din festival – concerte, conferințe, recitaluri și o expoziție Paul Celan – au adunat un număr record de 80.000 de vizualizări, pe tot parcursul desfășurării sale.

Pentru mine, *Minunata muzică nouă* a însemnat câteva revelații: pianistul și orchestratorul Sorin Petrescu, un veritabil filosof al artei sonore pe care îl admir pentru activitatea de promotor din Trio Contraste, care a reușit să inducă o fabuloasă tentă lichidă sonorității orchestrale alături de percuționistul Doru Roman în *Undeva și altundeva* de Theodor Tuțuianu, *Sinfonietta* lui Werner Schulze, o lucrare monumentală a

compozitorului austriac, cu un *Saltatio* final-mandală exuberant și regenator, umorul absurd și eficient al lui Dan Dediu din *Shopping Chopin*, un rapel fascinant la *Tablourile dintr-o expoziție* pentru care orchestra sibiană dirijată de Cristian Lupeș a fost aplaudată frenetic, dar și talentul tânărului dirijor Cristian Spătaru, care a orchestrat un *jam session* poate cam eclectic și aglomerat în reuniunea componistică din programul JAZZT Vivaldi în compania sopranei Rodica Vica.

Un moment revelator a fost și recitalul clujenilor din Couleurs, tânărul ansamblu condus de compozitorul Alexandru Ștefan Muraș, care a creat prin sunet și instalație de lumini o atmosferă specială: spațializare în *Espaces VIII* pentru ansamblu (primă audiție), parfumul culorii modale din *Țiituri* pentru vioară și pian de Adrian Pop și senzația dramatică a pulsației trecerii din *Clocks* pentru ansamblu de Doina Rotaru.

Ultima seară a aparținut Ansamblului IConArts cu un concert realizat de Diana Gheorghiu în cadrul proiectului *Scara lăuntrică* al UCIMR, un spectacol *in memoriam* Octavian Nemescu, la un an de la trecerea la cele veșnice a marelui compozitor, ce a încheiat ediția a II-a a Festivalului *Minunata Muzică Nouă*.

„Majoritatea oamenilor par să fie deranjați de controversile

muzicii; nu vor ca obiceiurile lor de ascultare să fie perturbate. Ei folosesc muzica pe post de canapea; vor să fie apărați, relaxați și conșolați de stresul vieții cotidiene.

Dar muzica serioasă nu a fost niciodată menită să fie folosită drept somnifer. Muzica contemporană, în special, este creată pentru a te trezi, nu pentru a te adormi. Are scopul să te miște și să te entuziasmeze, să te emoționeze și poate chiar să te epuizeze. Dar nu este vorba de același tip de stimulare pentru care mergi la teatru sau citești o carte? De ce să faci o excepție pentru muzică?”

Sunt cuvintele lui Aaron Copland, compozitor și dirijor american de secol 20, a cărui suită *Appalachian Spring* în formula originală pentru spectacol de balet a fost prezentată în premieră în România, tot la Sibiu, de dirijorul Cristian Lupeș într-o colaborare a Filarmonicii cu Teatrul de Balet. Iar dacă despre viitor și muzica lui s-a spus că aparține tinerei generații, noi suntem cei care trebuie să asigurăm acest viitor. Pe 6 martie 2022, într-o colaborare fără precedent care confirmă aura de centru cultural plurivalent, Filarmonica de Stat Sibiu, Teatrul Național „Radu Stanca” și Teatrul de Balet vor monta *Povestea soldatului* de Igor Stravinski. Ne vedem în viitor! **SDC**

Cosmin Perța – Dispariția

„Suplimentul de cultură“ vă oferă în avanpremieră un fragment din romanul *Dispariția* de Cosmin Perța, care va apărea în curând în colecția „Ego. Proză“ a Editurii Polirom.

– FRAGMENT –

Lori și Bianca stăteau așezați pe scaune în fața biroului primarului. Lori se uita în jur, nu avea stare, bătea darabana cu degetele pe genunchi. Bianca îi arunca priviri tăioase. Reportofonul de pe birou zumzăia monoton. Era un aparat vechi, Bianca îl urmărea mereu dacă mai zumzăie, dacă are becuțele aprinse, să fie sigură că nu rămâne fără înregistrare. A mai pățit. I-au dat ei cel mai prost aparat din redacție, venise ultima, trebuia să lucreze cu ce avea.

Primarul era transpirat și vorbea precipitat. Tonul îi era agresiv, dar în ochi i se citea ceva rugător.

– Domniță, v-am explicat, nu există nici o explicație. Și nici o legătură. E doar o coincidență că fabrica de săpun s-a închis în aproximativ aceeași perioadă. V-am arătat rapoartele, scrie clar, accident, explozie la ambele cazane sub presiune din cauză că în fabrica asta nu a mai băgat nimeni bani din anii '70, când a fost făcută, proprietarii italieni doar au cârpit-o și apoi au abandonat-o. Era un dinozaur, funcționa din inerție, nici noi nu cumpăram săpunul care se făcea acolo. Bine că nu am avut victime.

– Câți oameni din sat lucrau acolo? îl întrerupse Bianca.

– V-am spus, aproximativ sub 80.

– Aproximativ?

– Aproximativ...

– Păi cum, nu aveți date exacte?

– Nu mai avem.

– Păi chiar și așa, 80 înseamnă aproape jumătate de sat...

– Aproape... Domnișoară, știți ce, haideți mai bine să vorbim despre lucrurile cu care într-adevăr vă putem ajuta, nu despre alea cu care nu am cum să vă ajut. Eu știu că viața la oraș e grea, eu cresc porci, vițe și găini. Ce ziceți să vă tai un porc, vă dau și o pulpă de vițel și niște găini gata scărmanate? Trăiți bine câteva luni cu carnea asta. Și punem pe deasupra și vreo zece litri de merlot de aicea, din zonă, de vă lasă gura apă...

– Vă rog să încetați cu lucrurile astea, se încruntă Bianca, nu sunt omul potrivit, n-aveți de ce să-mi dați mie porci, când eu de informații am nevoie...

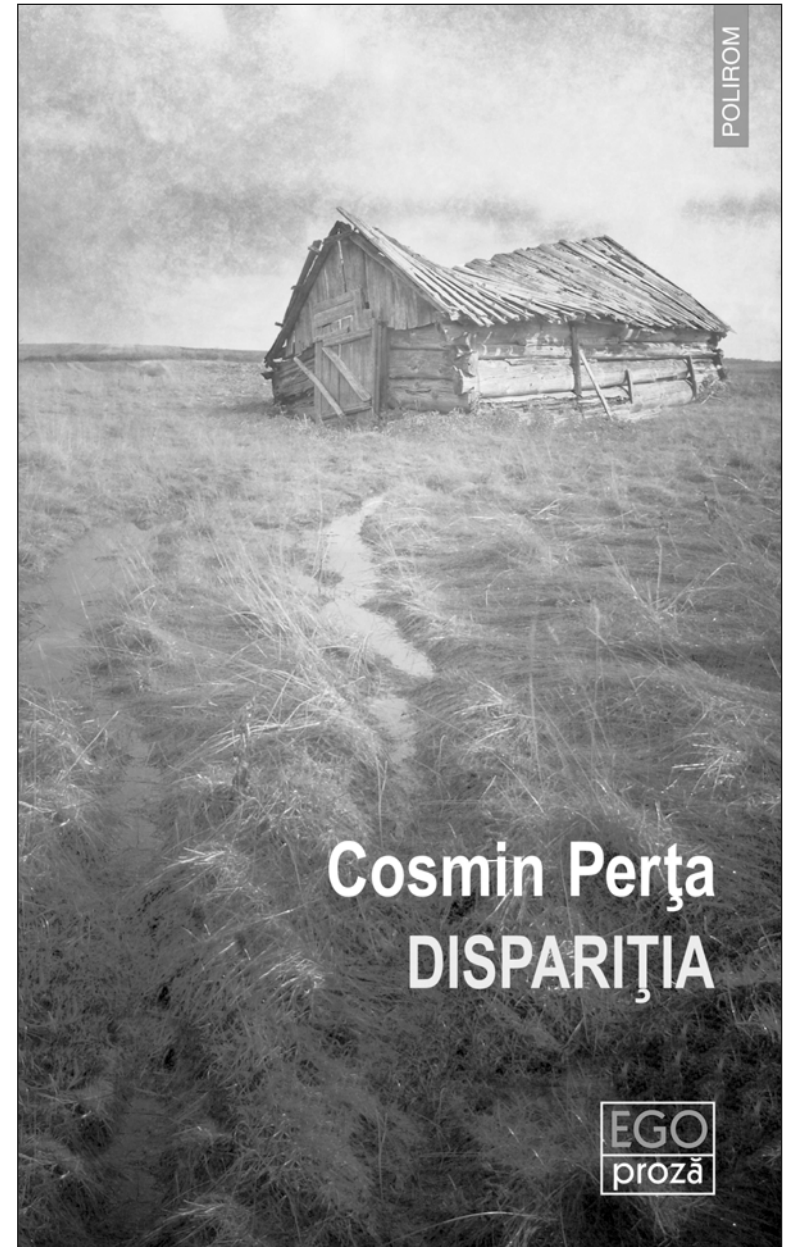
Lori o înghionti pe Bianca, îi șopti la ureche: „Hai, tu, că niște carne de țară ar fi bună...“.

Bianca îl înghionti pe Lori înapoi și i se adresă primarului:

– Deci chiar nu e cazul, nu mai încercați...

– Da' eu nu încerc nimic, domnișoară, vreau doar să fiu ospitalier. Și să vă prezint produsele locale. Avem aici un agroturism de mai mare frumusețe. Ne dezvoltăm și noi cum putem și punem în valoare resursele naturale. Despre asta ar trebui să scrieți...

– Ba chiar ați încercat să mă mituiți acum și eu așa ceva nu suport! izbucni Bianca și se ridică de pe scaun, trântind reportofonul în geantă cu sete. Simțea cum îi dau lacrimile, dar și le ținu și

Cosmin Perța
DISPARIȚIA

EGO
proză

AUTORUL

COSMIN PERȚA (n. 1982, Maramureș) este poet, prozator și eseist. A absolvit Facultatea de Litere a Universității „Babeș-Bolyai“ din Cluj-Napoca. Și-a continuat studiile în literatură la Universitatea din București, cu un master în literatură contemporană, obținând titlul de doctor cu o lucrare despre literatura fantastică europeană. A publicat volume de eseuri, romane, povestiri și poezie. În 2012 a obținut premiul Tânărul prozator al anului. Fragmente din opera sa poetică au fost traduse în 16 limbi, iar romanele sale sunt traduse sau în curs de traducere în mai multe țări. În prezent este lector de literatură la Universitatea Hyperion din București.

CARTEA

Dispariția inexplicabilă a unor săteni din Ardeal reprezintă doar punctul de pornire pentru ceea ce se va dovedi a fi o încercare de regăsire a sinelui, de reconciliere cu traumele trecutului, de (re)descoperire a ceea ce ne face în mod definitiv uman. Între haosul birocrăției excesive, omniprezența sufocantă a corupției, imposibilitatea de a comunica în mod real cu ceilalți și singurătatea insurmontabilă, inserarea fantasticului e cel mai firesc lucru cu putință, iar personajele, prinse în tumultul adaptării la un sistem diform după tranziția anilor '90, suntem, până la un punct, fiecare dintre noi.

„Dispariția continuă o tradiție literară evergreen, aceea a narațiunii cu miez fantastic. Coordonatele realiste nu sunt decât perdeaua ce ascunde inexplicabilul, inexprimabilul, paranormalul. Povestea misterioasei dispariții peste noapte a unei întregi comunități rurale poate fi citită și ca o metaforă a dispariției lumii satului în fața provocărilor globaliste. O narațiune fermecătoare despre aparență și esență, și mai ales despre disoluția rapidă a valorilor unei lumi. Poate fi, cine știe, chiar lumea în care trăim.“ (Florina Pîrjol)

„Actuală, stranie, tulburătoare și atât de «neaoșă» – inspirată de un eveniment real, povestea lui Cosmin Perța e un microcosmos ce funcționează ca o oglindă, în care ne descoperim ignoranți, neajutorați, măcinați de ură și atât, atât de singuri.“ (Codruța Simina)

obrajii i se înroșiră imediat.

Deodată cu ea se ridică și primarul, acel ceva rugător din ochi i se transformase în furie. Spu-mega. Urla:

– Așa să vorbești la tine în redacție și la tine acasă, nu la mine în primărie! Ești o mucoasă impertinentă, v-ați luat diplomele de jurnaliști pe bani și veniți să-mi faceți mie zile fripte, v-o plătit Badea de la PDL să-mi căutați mie nod în papură să ajungă el la anul primar, lăsați că știu eu ce hram purtați voi, aștia, cu zierele voastre cu tot! Sunteți niște lingăi care scriu articole bune de șters la cur. Afară! Afară din biroul meu, futu-vă nația voastră de rahați cu ochi! Țsta-i birou de primar, mă, nu de rahat în ploaie. Și cât îs eu primar aicea, nu mă dă nimeni jos, nici Badea, nici doi jurnaliști de doi lei, nici nimeni! Nelule!

Speriați de ieșirea neașteptată a primarului, Bianca și Lori s-au îmbulzit spre ușă, unde s-au întâlnit cu secretarul care tocmai intra. Se uita nedumerit când la primar, când la cei doi. Lori îi făcu semn secretarului că primarul e nebun și ieși în urma Biancăi.

– Nelule, mâine-dimineață le-ai umplut portbagajul și le-ai făcut vânt. Să nu mai văd picior de ziarist p-acilea, înțeles? Futu-le muma-n cur de handicapați! Înțeles, mă?!

– Da, dom' primar! aprobă Nelu la fel de nedumerit.

Văzu pe jos un pachet de gumă de mestecat. Probabil căzut din geanta Biancăi când a scos reportofonul. Îl luă și îl băgă în buzunar. Primarul ieșise, Nelu se lăsă în scaunul lui confortabil, de piele, se învârti cu el de câteva ori, apoi băgă mâna în buzunar, după gumă. Scoase o lamelă și o mestecă cu poftă. **SDC**

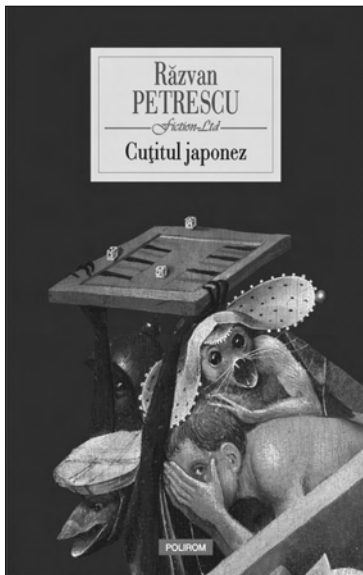
Online & live: Răzvan Petrescu despre volumul *Cuțitul japonez*

Joi, 2 decembrie, începând cu ora 19.00, pe paginile de Facebook Polirom, Librăria Humanitas de la Cișmigiu și Librăriile Humanitas, va avea loc lansarea volumului *Cuțitul japonez* de Răzvan Petrescu, recent apărut în colecția „Fiction Ltd.” a Editurii Polirom. Invitați: Carmen Mușat, Cristian Teodorescu
Moderează: Marius Chivu

DESPRE CARTE

„Bucățică ruptă din și de poporul cotizant, dar opiniatru, șleahta politică românească își ia svasturi atente în *Cuțitul japonez* al lui Răzvan Petrescu. Figuri politice spectrale, vizibile prin gaura cheii, sunt chiuretate și damnate mai ceva ca-n Dante: în proză tăioasă cu cheie întoarsă din iad. Ele, descărnate, ne spun că ce-a fost odată va mai fi; iar cu ce e, murim de gât.

Fraza lui Răzvan Petrescu –

agilă, nebun de spontană, fracturată diamantin, generată din interior de chtonica Demeter – își este propria, neostenită, origine. În ea, generațiile spontanee de personaje din țara unde doar aerul și arbitrul sunt liberi ajung doar la spartul târgului, al codului și al

atomului să fie scoase din ciulamaua resentimentului de cruzimea pe care infanții o-mpart cu Antonin Artaud.

Îșite din comun, năravurile-i narative nu se întorc; de acolo, de sus, îi seduc pe cititori întru-a ieși și dâșii. Unii, nu mulți – domnia-voastră, poate –, o vor face. Cărțile lui Răzvan Petrescu sunt prea bune ca să se vândă bine. De pildă, *Cuțitul japonez*.” (Călin-Andrei Mihăilescu)

„Încăpățănarea cu care Răzvan Petrescu rămâne fidel prozei scurte – în aceste vremuri, în această literatură – este inexplicabilă și, prin asta, măreață. Rarorii se întâmplă ca un scriitor atât de înzestrat să-și contureze un univers, să-și cizeleze un stil, să-și șlefuiască obsesiile cu asemenea credință, vreme de peste treizeci de ani, într-un gen atât de puțin admirat. Cu această a cincea colecție de povestiri din ca-

riera sa, Răzvan Petrescu se dovedește, o dată în plus, un maestru neegalat, ale cărui fraze taie adânc și insesizabil în mintea cititorului, rămas în urma lecturii deopotrivă înspăimântat și entuziasmat, tulburat și cu un mare zâmbet pe chip.” (Marius Chivu)

RĂZVAN PETRESCU (n. 1956) a absolvit Facultatea de Medicină din București și a profesat opt ani ca medic. Din 1990, a renunțat la medicină și a lucrat la revistele „Cuvântul” și „Amfiteatru”, apoi la editurile Litera, All și Curtea Veche Publishing. La Cartea Românească i-au apărut volumele de proză scurtă *Grădina de vară* (1989, Premiul Fundației „Liviu Rebreanu”), *Eclipsa* (1993, Premiul orașului Târgoviște), *Într-o după-amiază de vineri* (1997, Premiul Cartea Anului la Salonul Național de Carte de la Cluj, Premiul ASPRO pentru cea mai bună carte de proză a anului și

Premiul pentru proză al Asociației Scriitorilor din București) și metajurnalul *Foxtrot XX* (2008, Premiul Radio România Cultural). În 2013, i-a fost publicată cartea de interviuri în proză *Variațiuni pe o temă de Vater-Puccini la Curtea Veche Publishing* – unde i-au mai apărut un volum epistolar, *Scrisori către Mihai* (2014), *Ursulețul lui Freud, cronici ficțional-literare* (2015), și *Mandarina*, proză scurtă (2017, Premiul „Observator cultural”, Premiul Național „Ziarul de Iași” și Premiul „Iocan” pentru cea mai bună carte de proză a anului 2017). A scris două piese de teatru: *Farsa* (1994, Unitext, Premiul UNITER) și *Primăvara la bufet* (1995, Expansion, Marele Premiu la Concursul Național de Dramaturgie „Camil Petrescu”, ediția I, și Premiul Uniunii Scriitorilor).

A fost tradus în Spania, Anglia, Israel, Suedia, Germania, Bulgaria, Ucraina, Serbia, Franța și SUA. **SDC**

SEMNAL EDITORIAL

Matei Vișniec, *Un secol de ceață*

„Aș plasa acest roman în categoria ficțiunilor istorice, deși toate *bazele* sale de plecare sunt reale; ele se hrănesc din evenimente trăite de propria mea familie, precum și de mine însumi în naveta mea culturală Est-Vest. Evident, orice asemănare cu persoane reale este întâmplătoare, dar sute de oameni vii se oglindesc în aceste pagini. Umbra lui Hitler și umbra lui Stalin planează deasupra multor capitole și nu întâmplător partea a doua a cărții se intitulează «Răul are întotdeauna un frate geamăn».

Am încercat să înțeleg eu însumi, scriind, de ce oamenii nu învață mai nimic din greșelile trecutului și mai ales de ce repetă erorile servituții voluntare. *Ceața* ideologică despre care vorbesc în carte nu s-a risipit în acest început de secol, iar pe alocuri mi se pare că se îndesește, chiar în multe minți subtile și în multe suflete generoase.

Îl invit pe cititor să se imbarce în lectura acestei cărți pentru a-și face singur o părere despre dilemele secolului trecut și despre cele profilate la orizont. Cu acest avertisment tragic, lăsat nouă moștenire încă de la grecii antici: doar problemele au soluții, nu și dilemele...” (Matei Vișniec)

MATEI VIȘNIEC s-a remarcat în anii '80 ca poet, apoi ca dramaturg ale cărui piese, cu largă circulație în mediul literar, sunt interzise pe scenele profesioniste. În 1987 părăsește România și se stabilește în Franța, unde lucrează pentru Radio France Internationale. Piese sale în limba franceză apar la Actes Sud – Papiers, L'Harmattan, Lansman, Crater, L'Espace d'un instant. Numele său figurează pe afișe teatrale în peste 30 de țări. În ultimii ani Matei Vișniec s-a remarcat și ca romancier. Dintre aparițiile

sale editoriale recente în România amintim:

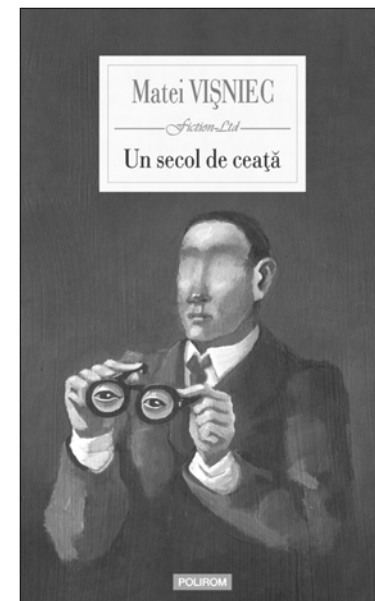
Editura Cartea Românească și Polirom: *Păianjenul în rană* (teatru), 2007; *Groapa din tavan* (teatru), 2007; *Omul-pubelă. Femeia ca un câmp de luptă* (teatru), 2007; *Cafeneaua Pas-Parol* (roman), 2008, 2014; *Cronica ideilor tulburătoare sau despre lumea contemporană ca enigmă și amărăciune* (eseu), 2010; *Sindromul de panică în Orașul Luminilor* (roman), 2009, 2012; *Domnul K. eliberat* (roman), 2010, 2015; *Dezordinea preventivă* (roman), 2011, 2017; *Cabaretul cuvintelor* (teatru), 2012, 2018; *Negustorul de începuturi de roman* (roman), 2013, 2014; *Omul din care a fost extras răul* (teatru), 2015; *Iubirile de tip pantof, iubirile de tip umbrelă...* (roman), 2016, 2018; *Ultimele zile ale Occidentului* (povestiri), 2018; *Cronica realităților tulburătoare*

(sau despre lumea contemporană în fața marilor decizii) (eseu), 2019.

Editura Paralela 45: *Orașul cu un singur locuitor* (antologie de poezie), 2005; *Mansardă la Paris cu vedere spre moarte* (teatru), 2005; *Omul cu o singură aripă* (teatru), 2006; *Istoria comunismului poezită pentru bolnavii mintal* (teatru), 2007; *Imaginează-ți că ești Dumnezeu* (teatru), 2008; *Occident Express. Despre senzația de elasticitate când pășim peste cadavre* (teatru), 2009; *Omul din cerc* (antologie de teatru scurt), 2010.

Editura Humanitas: *Mașinăria Cehov. Nina sau despre fragilitatea pescărușilor împăiați* (teatru), 2008; *Scrisori de dragoste către o prințesă chineză* (proză poetică), 2011; *Procesul comunismului prin teatru* (teatru), 2012; *Trilogia balcanică. Migraaanti* (teatru), 2016.

Editura Arthur: *Omul de zăpadă*

care voia să întâlnească soarele/ *Le bonhomme de neige qui voulait rencontrer le soleil* (piesă pentru copii, ediție bilingvă), 2016.

Editura Tracus Arte: *Securi decapitate/ Haches décapitées* (antologie de poeme, ediție bilingvă română/franceză), 2012; *Ioana și focul. Șobolanul rege. Reverii pe eșafod. Cuvintele lui Iov* (teatru), 2017. **SDC**

Cowboy Bebop: un anime pierdut în traducere

Așteptat cu mult interes și curiozitate, noul serial Netflix *Cowboy Bebop* se anunță drept o dezamăgire chiar înainte de lansare. În opinia celor mai mulți critici, încă o dată Netflix (studiourile americane în general) arată că nu înțeleg cum pot traduce serialele de animație japoneză într-o formă mult mai adaptată gustului occidental fără a le „pierde complet în translație”.

Realizat spre sfârșitul anilor '90 de către o echipă dirijată de regizorul Shinichirō Watanabe, *Cowboy Bebop*, în numai 26 de episoade și un film, s-a dovedit a fi unul dintre cele mai bune și populare anime din toate timpurile. A fost un mare succes în Japonia, aducând un nou val de prosperitate

într-un gen care obosise spre finalul anilor '90 și a deschis drumul pentru autori noi și interesanți precum Satoshi Kon.

Difuzat de Cartoon Network în restul lumii, mai ales în SUA, *Cowboy Bebop* a fost una dintre producțiile care au funcționat ca un „gateway drug”, deschizând publicului occidental și mai larg poarta spre producțiile animate japoneze și spre cultura populară niponă. „O poveste despre vânători de recompense cosmici, într-un viitor care este decăzut, comic și, deseori, tragic”, descrie seria revista „Neo Magazine”. „Se situează undeva între *Blade Runner*, *Futura* și *Kill Bill*, numai că a apărut înainte de aceste ultime două producții. Are un erou iconic,

LUCIAN AMARII (JUP)

SUPLIMENTUL LUI JUP

NOUA SENZAȚIE A CIRCULUI
 NOSTRU: PREMIERII ROTATIVI!

kung fu, înfruntări armate sângeroase. Este impregnat cu spleen-ul freelancerilor care trăiesc doar cu tăitei și dușuri reci. Și este la fel de cool ca o întregă garderobă de costume ale lui James Bond.”

Cowboy Bebop și-a păstrat și astăzi intact farmecul, atât pentru fanii de odinioară, cât și pentru tinerele generații. Publicația „Ecran large” crede că asta se datorează mai multor factori. Un motiv este că, deși realizat în 1998, animația nu „a prins nici un rid” și este la nivelul producțiilor actuale. Un altul este doza excelentă de umor, de violență și de noir futurist. Fiecare episod este ca un mic film, în care scenaristul Keiko Nobumoto s-a amuzat să ascundă mai mult sau mai puțin subtil trimiteri la producții majore ale cinematografului mondial.

Nu în ultimul rând, un atu este coloana sonoră – jazz, neașteptat pentru o producție SF, dar în strânsă relație cu tonul acesteia – , care a fost creată special pentru

serial de compozitoarea Yoko Kanno și trupa The Seabelts.

Toate aceste ingrediente au fost atent studiate de cei care au realizat pentru Netflix versiunea cu actori a acestui serial mitic. Numai că, deși consiliați și de regizorul Shinichirō Watanabe, *Cowboy Bebop* în interpretarea Netflix pare că nu se ridică deloc la nivelul originalului, reușind să fie doar o copie-omagiu a unei serii, un produs a cărui rațiune de a exista, prin prisma rezultatului descris de critici, pare a fi pusă la îndoială. Nu ar fi un caz singular, până acum Hollywoodul, cu excepția filmului *Alita: Battle Angel*, a înregistrat numai eșecuri de câte ori a încercat să transpună un anime în tiparul occidental.

Evident, se poate pune pe bună dreptate întrebarea dacă marile studiouri americane mai trebuie neapărat să occidentalizeze producțiile nipone. Dacă acum două decenii ele erau încă produse exotice pentru consumatorul occidental, pentru noile generații manga și

anime nu mai sunt artefacte străine, sunt chiar mai primate decât produsele pop-culturii autohtone. De exemplu, oricât se laudă editori americani precum DC Comics și Marvel, în ultimul an manga (și, într-o măsură mai mică, BD-ul european) domină topurile de vânzări din SUA, unde nici un roman grafic local nu mai apare în Top 10.

Ultimele studii arată că anime s-a transformat astăzi dintr-o nișă pop-culturală în genul cu cea mai mare rată de succes în a transcende barierele culturale și de limbă. Publicul din întreaga lume cere tot mai mult anime, pentru al treilea an consecutiv, și realitatea arată că nu există suficiente producții care să răspundă acestei cereri, mai ales pe piața americană. De unde și interesul Netflix de a domina această piață, fie prin importul de produse nipone, fie din adaptări și versiuni live action ale originalelor. Decamată, realizatorii acestora par să înțeleagă mai puțin anime-ul decât publicul care îl consumă. **SDC**

PE SCURT

UN RECORD PENTRU AFRICA

Deși s-ar zice că formația Toto (foto dreapta) nu se mai bucură nici pe departe de notorietatea din anii '80, piesa *Africa* tocmai a trecut un miliard de ascultări în streaming pe platforma Spotify. Lansată pe albumul intitulat *Toto IV*, acum patru decenii (1982), *Africa* și triumful ei actual, astăzi, arată că Toto „are un succes multigenerațional”. Piesa a fost redescoperită de public acum aproape un deceniu, grație rețelelor sociale, și a fost recompensată cu șase discuri de platină.

UN PROCES PENTRU PULP FICTION

După ce a publicat primul roman în iunie, Quentin Tarantino s-a gândit să scoată bani producând câteva NFT-uri bazate pe scene nefolosite din filmul *Pulp Fiction*, însoțite de comentariile audio ale regizorului. Din păcate, asta i-a atras un proces din partea studiourilor Miramax, producătorii filmului, care îl acuză pe Tarantino de încălcarea contractului și îi cer să renunțe la proiect, plus o sumă neprecizată drept despăgubire.

ROCKUL ȘI REBELIUNEA

Popularitatea în declin a muzicii rock are legătură cu spiritul rebel, crede Richard Z. Kruspe, chitaristul trupei Rammstein. „Fiecare muzică are un soi de misiune. Rockul

era muzica de care ne foloseam ca să ne revoltăm contra părinților. Numai că rebeliunea în rock, astăzi, când noi suntem părinții, s-a cam terminat, și există mai mult în versuri. De aceea cred că muzica hip-hop este atât de popular acum, pentru că și tinerii de azi trebuie să se revolte. Dar și asta se va termina, iar generația următoare va trece la altceva”, spune Kruspe. Rammstein a pregătit deja un nou album, ce va fi lansat anul viitor, înainte de debutul unui nou turneu mondial.

PEDEPSITĂ PÂNĂ LA CAPĂT

Scriitoarea J.K. Rowling nu a fost interviată pentru documentarul *Return To Hogwarts*, realizat de HBO Max și dedicat aniversării a 20 de ani de la lansarea primului film din seria *Harry Potter*. Este cu atât mai ciudat, cu cât Rowling nu este numai autoarea cărților pe care sunt bazate filmele din serie, cât și fiindcă, din postura de producător executiv, a avut un cuvânt greu de spus în realizarea lor. Numai că, în prezent, Rowling a devenit persona non grata, după ce a sfidat actuala ortodoxie progresistă, punând la îndoială ideologia „trans”.

REGĂSIT ÎN BIBLIOTECĂ

Fragmente ale unui poem epic medieval despre eroul Guillaume d'Orange, considerat pierdut, au fost găsite în copertile unei cărți din 1528 păstrate în Bodleian Library, la Oxford. În acea perioadă, pergamentul și hârtia erau rare și scumpe și, de aceea, multe manuscrise și cărți erau refolosite la producerea volumelor noi.

UN SUCCES ILEGAL

Popularul serial sud-coreean *Squid Game* devine un mare succes la vecinii din nord, în republica nord-coreeană, unde, ilegal, circulă în copii piratate. O sursă din orașul Pyongsong a declarat postului Radio Free Asia (RFA) că *Squid Game* a fost adus de

traficanți în Coreea de Nord, este vizionat „noaptea, sub pătură” și este foarte popular fiindcă nord-coreenii cred că serialul, deși o critică a sistemului capitalist, reprezintă foarte bine regimul de teroare în care trăiesc. A viziona sau a distribui produse media capitaliste este un delict serios în Coreea de Nord și poate atrage chiar pedeapsa cu moartea. Dar, spun mai multe surse, sărăcia în „paradisul” comunist este atât de mare, încât până și poliția a început să ofere reduceri la mitele cerute pentru a închide ochii.

GIBSON REIA ARMA FATALĂ

La două decenii de la ultimul episod, seria *Arma fatală* va continua cu un al cincilea film. Acesta, după moartea regizorului Richard Donner, va fi realizat chiar de Mel Gibson, interpretul unuia dintre rolurile principale, cel al detectivului Martin Riggs. Gibson este deținătorul unui Oscar pentru regia filmului *Braveheart*.

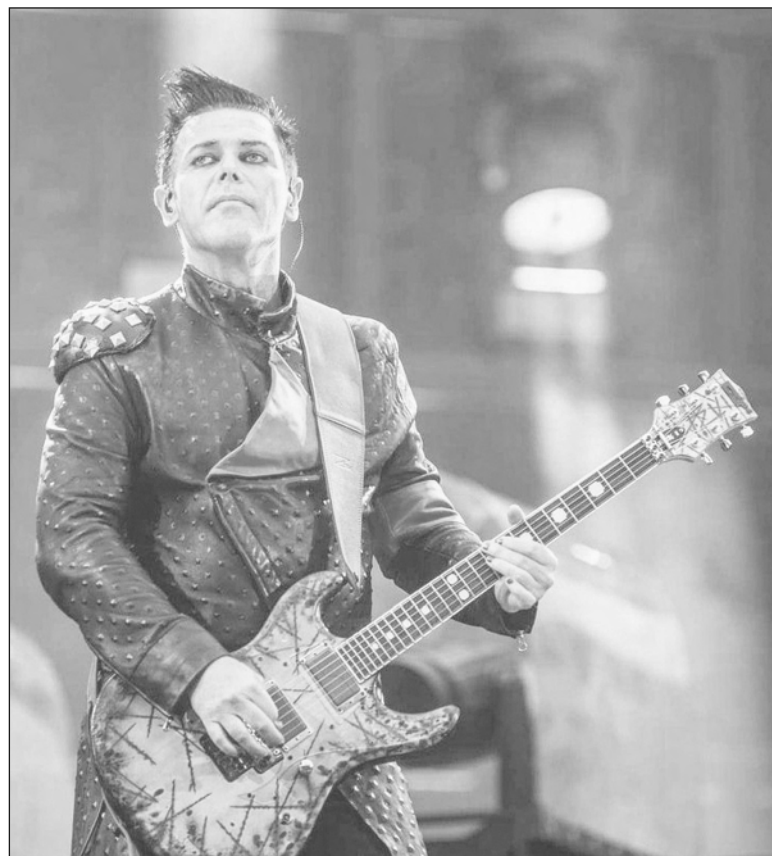
GRIFONUL MULTIMILIONAR

De la lansare, de pe 21 octombrie, ultimul album din seria Asterix, *Astérix et le Griffon*, s-a vândut numai în Franța în 1,2 milioane de exemplare, iar vânzările sunt așteptate să crească până după Sărbători. De asemenea, vânzările merg foarte bine și în restul lumii, unde albumul a fost tipărit într-un tiraj total de trei milioane.

CRONICA NEAGRĂ

■ Wilbur Smith (88 de ani): cunoscut romancier sud-african, autor al 49 de romane de aventuri traduse în peste 30 de limbi și vândute în 140 de milioane de exemplare. Conform editorului său, Smith a scris până în ultima clipă a vieții. **SDC**

Pagini realizate de
DRAGOȘ COJOCARU

Suplimentul
DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 4,
CP 266, tel. 0232/214.100, 0232/214111,
fax 0232/214111

Muzică: Dumitru Ungureanu,
Cătălin Sava

Teatru: Oltița Cîntec

Caricatură: Lucian Amarii (Jup)

Grafică: Ion Barbu

Actualitate: Nona Rapotan,
Constantin Piștea

Publicitate: tel. 0232/252294

Distribuție: Mihai Sirbu
tel. 0232/271335.

Abonamente: tel. 0232/214100

Tarife de abonament: 45 lei pentru 3 luni;
91 lei pentru 6 luni; 182 lei pentru 12 luni.
Prețurile includ și tarifele poștale.

Şase serii de filme care ar trebui să înceteze

DRAGOŞ COJOCARU

Sunt filme ale căror succes de public este atât de mare încât marchează profund cultura populară și se transformă, aproape natural, în serii de filme ce continuă să apară decenii la rând. Până în anii '80, Hollywoodul era reticent la ideea unei continuări a unui film de succes. Astăzi, dimpotrivă, pare complet înțepenit în ideea de continuări, remake-uri și reboot-uri ale filmelor de succes.

Unele dintre aceste serii satisfac așteptările publicului. *James Bond*, de exemplu, este un succes continuu din 1960 încoace. Saga lui Rocky pare să fi redescoperit o nouă viață odată cu *Rocky Balboa* și *Creed. Misiune: imposibilă* și-a descoperit cu adevărat formula de succes abia cu al patrulea film, *Ghost Protocol*, și produce noi filme bune.

Alte serii însă, deși producătorii nu vor să recunoască, sunt în declin și deja seamănă cu un

musafir care nu mai vrea să plece acasă.

■ **Indiana Jones.** Primele trei filme din serie sunt clasice, poate cele mai iubite filme de acțiune din istorie. Numai că un al patrulea episod, *Regatul Craniului de cristal*, realizat după 20 de ani, s-a dovedit un dezastru, cel puțin la nivel creativ. Acum, producătorii se căznesc să mai scoată un al cincilea *Indiana Jones*, mai ales din ambiția noului proprietar al seriei, Disney, de a stoarce tot ce se poate din achiziția de miliarde a studiourilor Lucasfilm și a producătoarei Kathleen Kennedy de a dovedi că este și ea o forță creativă, după ce ani la rând a fost asistentă lui George Lucas și Steven Spielberg. Dar cu o vedetă trecută de vârsta de pensionare (Harrison Ford are aproape 80 de ani) și cu un Spielberg retras din proiect, *Indiana Jones 5* se anunță mai degrabă ca o caricatură progresist-consumeristă a originalului.

■ **Fast & Furious.** Primul film, din 2001, a fost o producție de

serie B care, în mod neașteptat, a generat o serie de mare succes. Dar, de-a lungul episoadelor, formula *Fast & Furious* a pierdut complet contactul cu realitatea, iar ultimul din serie, F9, pare mai mult o combinație de supereroi Marvel și *Looney Tunes*. Mai urmează două episoade...

■ **Die Hard.** Primul film este un clasic și l-a făcut star internațional pe Bruce Willis (rolul a fost jucat inițial de Frank Sinatra!). Episoadele 2 și 3, deși inferioare, au avut succes, însă următoarele două filme din serie demonstrează că *Die Hard* trebuie să se oprească foarte repede.

■ **Saw.** O franciză horror creată de succesul primului *Saw*, în 2004, la fel refuză să moară, deși ar fi trebuit să se oprească de multă vreme. Are până acum opt continuări, urmează un alt film și o posibilă adaptare sub formă de serial TV.

■ **Alien.** Lumea s-ar fi mulțumit și numai cu primele patru episoade din serie, dintre care două sunt, indiscutabil, clasice ale producțiilor de gen, iar două mai mult exerciții de stil cel puțin digeste. Numai că intenția regizorului filmului original, Ridley Scott, de a reînvinga franciza cu *Prometheus* și *Alien: Covenant* a avut parte de o asemenea primire, încât celebrul realizator a fost silit să renunțe la planurile sale. În prezent, regizorul Noah Hawley pregătește (pentru Disney) un serial TV bazat pe *Alien*, proiect în care vor fi subliniate, se pare, mai ales ideile politice la modă. Cât despre cele două încercări de a combina seriile *Alien* și *Predator*, cu cât se vorbește mai puțin, cu atât mai bine.

■ **Războiul stelelor.** Prima trilogie a lui George Lucas a schimbat cultura populară și Hollywoodul.

A doua, în ciuda criticilor, a fost și ea un succes. În mâinile studiourilor Disney și a producătoarei Kathleen Kennedy mai ales, *Războiul stelelor* s-a dovedit un dezastru creativ și, în mare măsură, financiar – noile filme au produs încasări aparent uriașe, dar departe de așteptările studiourilor, care au plătit 4 miliarde pentru a achiziționa drepturile. Singurul succes consistent de care se bucură noul *Star Wars* este seria TV *The Mandalorian*. Numai că, în ghearele Disney, *Războiul stelelor* nu mai înseamnă acum câte un film-eveniment, lansat la o distanță de câte trei ani. Dimpotrivă, înseamnă o cantitate complet nesănătoasă de proiecte de filme și serii care diluează deja franciza și a căror calitate dovedește că actualii realizatori, clar, nu sunt la nivelul lui George Lucas. **SDC**

Prin ochii altuia

Am aflat recent că Alex Eperjessy, un prieten al meu pe care nu l-am văzut de mulți ani, citește SeDeCe-ul (așa prescurtăm noi denumirea Suplimentului de Cultură din dorința de a economisi cât mai multe litere, ca să ne rămână spațiu pentru a ne putea etala efluviile de gândire în cadrul rubricii și ca să ne simțim parte a unei elite cu jargon propriu) în unele

zile de miercuri, la un pahar de vin alb sec, în barul ieșean Acaju. Sunt sigur că ăla nu este vin, ci a opta bere, dar vreau să îl las să pară un fin consumator de cultură. Dacă am presupune că acum este miercuri spre seară, există o mare probabilitate ca în minutele astea Alex să citească despre faptul că citește. Tocmai a zâmbit.

A zâmbit, dar nu s-a panicat, fiindcă știe foarte bine că nu aș scrie nimic nasol despre relația noastră. Nu aici, în văzul publicului cititor de SeDeCe. Ar fi jenant să înșirui anumite întâmplări despre care am promis solemn că

vom respecta omertă. Nu vă închipuiți că e vorba despre complicitate la cine știe ce infracțiuni pentru care așteptăm, ascunși în munți, prescripția. Sunt doar chestiuni despre cum se distrează unii în moduri legale, dar care i-ar putea face de râs.

Ziua mea este în decembrie. Vin prieteni, în general cupluri, și ne bucurăm de segregare pe genuri. Fetele în casă, la 22 de grade (mi se pare foarte important să crești temperatura interioară cu trei grade atunci când ai musafiri, compensezi paguba prin cadourile primite), iar băieții în curte, simțindu-se bărbați fiindcă își îmbibă gecile cu fumul grătarului și reglându-și temperatura corporală cu horincă de Șugatag.

Grupul de fete este păzit de un pitic imaginar, care stă după ușă și pălește bărbații invadatori cu măciuca termică. Majoritatea rămânem cu gurile încleștate și privirile ațintite în puncte fixe, nefiind Napoleoni capabili să privim în jur și în același timp să ne aducem aminte cum ne cheamă. Partea bună este că horinca nu doare a doua zi, pus că are cine să ne povestească cum a fost. Doar că acum vreo trei ani Alex a adus o sticlă de Jägermeister și niște cutii de energizant.

Combinația este interesantă. Tot ce mai țin minte este că încercam să prezint musafirilor, din gură și chitară, un proiect de cântecel în al cărui refren se tot repeta cuvântul *clie*. Teoretic, nici

BOBI

VOI N-AȚI ÎNTREBAT, FĂRĂ ZAHĂR VĂ RĂSPUNDE

dacă vrei să o faci intenționat nu poți stâlci clicul. Practic, mi-am dat seama că nu face casă bună cu piticul.

În noaptea aia am murit. A doua zi am murit din nou. În primăvara următoare am înregistrat cântecul *Kilobita mea*. **SDC**

ISSN 1584-8272

